

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARCA

Registered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (338)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Stev. (No.) 337.

Chicago, Ill., 24. februarja (February) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Strajkarji zahtevajo "Proletarca".

Ponatis iz "Glasila" S. N. P. J.

KLIC ZA POMOČ.

Sodr. Leo Junko, strajkar v Calumetu, Mich., je poslal v spoznanje Peter Geshel-a, distriktnega tajnika W. F. of M. v strajkovnem okrožju države Michigan gl. tajniku S. N. P. J. prošnjo za zbiranje prostovoljnih prispevkov za pokritje stroškov, ki nastajajo s pošiljanjem Proletarca strajkujom rudarjem. Dotični poziv se glasi:

Bakreno okrožje, Mich.

Cenj. brat Verderbar!

Brat Geshel je obvestil člane S. N. P. J. tukajšnjega okrožja, glede pošiljanja "Proletarca" v tukajšnje bojno polje. Objavlja, da mu je bilo težko preskrbeti vsoto za pokritje primanjkljaja iz blagajne okrožne unije, ker je vedno na dnevnem redu veliko važnih točk, tako da račun se danes ne more na vrsto. Mi br. Geshel radi vramemo in obljubili smo, da storimo za to pot, kar je mogoče.

Naša želja je, da se nam "Proletarca" še v nadalje pošilja, ker je list, kateri nam je priskočil na pomoč. Ta je potreben nam ravno tako, kot je potreben "Bulletin" ali kateri drugi list za druge narodnosti, da nam pomaga izvojevati pravice.

Zato smo člani S. N. P. J. tukajšnjega okrožja sklenili, da apeliramo na glavni odbor in darovalce, da dovolijo iz strajkovnega sklada vsoto, s katero se naj pokrije primanjkljaj in nadaljni stroški za pošiljanje "Proletarca" v michigansko strajkovno okrožje.

Želimo, da se ta prošnja objavi v "Glasilu" S. N. P. J. in "Proletarcu", kakor tudi naša zahvala za dosedanjo in bodočo pomoč, v tem boju za pravice delavstva.

Za društvo "Novi Dom" št. 28:
Joseph Mihelich, preds.
Peter Geshel, tajnik.
John Prešeren, blagajnik.
M. J. Likovich, tajnik.

Za društvo "Michigan" št. 136
Vinko Butkovich, preds.
Valentin Kralj, tajnik.
Math Štimac, blagajnik.

Za društvo "Bratska Sloga", št. 62:
John Plautz, L. Junko.

Za društvo "Brod na Kolpi", št. 141:
M. Crnkovic, predsednik.
A. S. Štimac, tajnik.

ZLOČINSKI SISTEM.

Mrs. Ed. Harte v St. Louisu, Mo., je ponudila svoje telo na prodaj medicinskemu učiteljišču za \$300. Telo bi imelo služiti v raztelesavne svrhe in zapadlo bi čim ona umre. Lakota, mraz, bolno dete in sprog brez dela! Učelišče je ponudbo odklonilo.

John Drapac, delavec v jeklnah So. Chicago je bil bolan. Šel je v bolnišnico. Denarja ni imel in zato so ga vrgli ven. Šel je sedem milj daleč v drugo bolnišnico. Tudi tam je trkal zastonj. Potegnili je revolver in se ustrelil.

Joe Meyers v Chicagu brez doma star 50 let. Samomor. Vzrok Brez dela.

Revolver ubije povprečno 7500 oseb v Zedinjenih državah v enem letu.

Veliko imamo zakonov v naši slavni republiki, a malo pravičnosti. Veliko je cerkva, a nobene krščanstva.

Rudarji v Michiganu in Coloradu žive že mesece pod vladno puške in revolverja. Pa se ponašamo z nekako demokracijo pod zvezdnim praporjem. Ruski car bo kmalu ljubosumen na Ameriko.

Za društvo "Narodne Sloven-
ke" št. 128:
M. Geshell, Roza Rački.

Za društvo "Složne Sestre", št. 195:
Marija Štimac, predsednica
Ana Štimac, tajnica.
(Društveni pečati.)

Spomenuje naših vrlih strajka-
jočih bratov v Michiganu je gl. tajnik S. N. P. J. prinesel na sejo glavnega odbora dne 12. februarja. Po kratki debati je gl. odbor sklenil soglasno, da se spomenuje priobči v "Glasilu", obenem pa apelira na članstvo S. N. P. J., da pobira prostovoljne prispevke za strajkovni fond S. N. P. J.

Vsaka narodnost ima svoj list, v katerem se na drobno razpravlja o situaciji v stavkonem okraju, da je vsak strajkar v svojem maternem jeziku poučen o vsem, kar se zgodi. Slovenski strajkarji dobivajo "Proletarca" in se ga med nje razdeli brezplačno. Ist se pošilja za ceno, ki pokrije le stroške v tiskarni. Do sedaj so se pokrivali ti stroški iz sklada, ki je bil nabran v ta namen, in v katerem je sedaj deficit.

Strajkajočim rudarjem je list, ki jih seznanja z vsemi dogodki tekom strajka, ravnotako potreben, kakor hrana, obleka in stanovanje. Kapitalisti imajo mnogo listov na razpolago, v katerih trojijo vsakovrstne laži v svet, da bi čim preje razdelili vrste strajkarjev. Ako delavci nimajo svojega lista, v katerem pobijajo vse take laži, se naseli v njih dušah obup in premaganje se vrnejo na delo. Mnogo je pripomoglo delavsko časopisje, da strajkajoči rudarji kljub vsem kapitalističnim grozodejstvom tako pogumno vztrajajo v strajku in da jih z najpogostejšimi sredstvi niso mogli prisiliti, da bi se vrnili premagani na delo.

To so razlogi, ki so odločili, da je gl. odbor S. N. P. J. soglasno sklenil, da se prošnja strajkajočih bratov, katerim so razmere v stavkonem okraju gotovo popolnoma znane, priobči v "Glasilu", obenem pa gl. odbor apelira na članstvo, da naj nikar ne zapusti svojih bratov v tem trdem in hudem boju za pravice vsega delavstva. Njih zmaga je naša zmaga, njih poraz je naš poraz.

PREDSEDNIK POD CENZURO.

Washington, D. C. — Med tukajšnjimi protestanti prevladuje mnenje, da predsednika Wilsona ne doseže nobeno pismo, ako je pisano v protikatoliškem duhu. Predsednikov privatni tajnik Jos. P. Tumultz, kateri je katoličan, baje zavzre vsako pismo naslovljeno na predsednika, ki njemu ne ugaja. Zadnje čase je bilo poslanih na predsednika nebroj protestnih pism, največ od protestantov radi njegovega (Wilsonovega) prisostvovanja pri katoliški maši na zadnji Zahvalni dan in protestantje se jeze, da je vsa pisma zadržal Tumultz in jih zmetal v koš. W. W. Prescott, urednik tukajšnje revije "The Protestant Magazine" je pismo vprašal Wilsona, kaj je na tem resnici in zadnji je odgovoril, da ni res, da bi bil pod cenzuro.

Župan na strajku.

Župan mesteca Mandota, Ill., Chas. Rogers, je zadnji teden za strajkal, ko mu je mestni zbor znižal letno plačo od \$300 na \$225. Župan ne mara podpisati nobenih listin in županski urad popolnoma počiva. Zbor se bo najbrž premislil in ne bo iskal — skeba.

2300 UMRJENIH — IN NIHOČ SE NE ZMENI.

V preteklem letu 1913 je bilo v Zedinjenih državah smrtno ponesrečenih 2300 premogarjev in rudarjev.

Po domače rečeno — ponesrečenih! V resnici pa — umorjenih, ubitih, zadušenih za blagor profita! Bog profit, mamon, moderni moloh se ne ustavi niti pri življenju človeka, temveč gazi naprej, tre in zre, žre, žre ...

Moderne varnostne naredbe v rudnikih in premogokopih stanejo denar. Preprečiti nesrečo pomeni več tisočakov manj profita ob koncu leta. Delavec pa ne stane nič. Mula je več vredna kot človek-delavec, ker mula stane toliko in toliko v dolarjih in centih. Delavec pa ne stane nič! Kolikor jih kapitalizem pomori, toliko in še več jih pride zdravih in živih ...

2300 delavcev je bilo umorjenih in med temi najmanj 2000 po krivdi kapitalistov. Ali je bil kdo aretiran? Ali je bil kdo klican pred sodni stol pravice na odgovor?

Ne! — Morilci so na prostem in brez skrbi lahko ubijajo naprej. Pač — nekdo je aretiran. Nekdo je gnani pred sodnika in vržen v zapor. Delavci, ki so povzdignili svoj glas, delavci, ki pozivajo svoje brate v Michiganu in Coloradu, da se naj združijo in združeni preprečijo take umore v bodoče, ti delavci so aretirani, tepeni, nabadani na bajonete in tudi umorjeni za svoje človeške zahteve.

Delavci, organizirajte se in morilci se bodo tresli pred vami!

ŠTEVILKE, KI PVEDO VSE.

Vladni zakladnik v Washingtonu je objavil nekaj števil, ki povedo več kot pa debele knjige, kako "modro" je urejena človeška družba. Te številke povedo sledeče:

20 oseb v Zed. državah ima letnih dohodkov 10 milijonov dolarjev in več.
200 oseb ima \$100.000 do \$10.000.000.

500 oseb ima \$500.00 do \$1.000.000.

2000 oseb ima \$100.000 do \$500.000.

10.000 oseb ima \$50.000 do \$100.000.

21.000 oseb ima \$30.000 do \$50.000.

75.000 oseb ima \$20.000 do \$30.000.

100.000 oseb ima \$10.000 do \$20.000.

200.000 oseb ima \$5.000 do \$10.000.

500.000 oseb ima \$1000 do \$5.000.

Končno: 18.341.380 oseb ali tri četrtine vsega prebivalstva ima pa povprečno \$480 letnih dohodkov. In to so delavci!

Tukaj, delavec, so fakta. Računaj sam in naredi zaključek. Ali je kaj čudnega, da je v Zedinjenih državah pet milijonov samskih možkih in 7 milijonov samskih žensk? Ali je mogoče —? Pa čemu vprašanje! Odgovor je lahak in na vsa taka vprašanja enak.

18 milijonov delavcev ustvarja vse, ima pa najmanj, pravzaprav — nič!

ERJAVEC SE VEDNO V NEVARNOSTI.

Zadnji četrtek (19. t. m.) je razpravljal odbor za pomilostitev v Harrisburgu in pri tej priliki je zopet prišla na vrsto zadeva glede rojaka Joe Erjavca, katere pa odbor ni hotel ugodno rešiti. Odbor ali pardon board je vstrajal pri prvotni obsodbi in ako guverner zopet ne poseže vmes, bo nesrečni Erjavce obesen 26. februarja v Greensburgu.

SOCIALIZEM UZBUJAJOČ FAKTOR.

Kapitalisti, ki posedujejo bakrene rudnike v Michiganu, so skušali dokazati po svojih advokatih pred kongresnimi preiskovalci stavke, da je "socializem glavni faktor stavke" in da razmerje med delavcem in delodajalcem v bakrenem okrožju bi bilo uprav bratsko če bi ne bilo socialistov.

Kapitalisti navadno zvrnejo, če le morejo, vsak moderni delavski boj na pleča socialistov, češ, "zunanj socialistični agitatorji so nahajkali delavce."

Socialisti so res povedali rudarjem, da navsezadnje edino sredstvo je le strajk. Socialisti skrbijo, da seznanijo delavce povsod s položajem v strajkovnem okrožju. Socialisti so pokazali vsemu delavskemu svetu Quincy Shawa in ostale gentlemen v Bostonu kot najgrše profitalne tirane.

Vse to in še mnogo več so socialisti res storili, toda niso pa začeli strajka. Ako bi bili rudarji zadovoljni s plačo, z delavnimi urami in z drugimi delovnimi pogoji, nihče na svetu bi jih ne mogel prisiliti, da zastrajkajo. Strajk so rodile krivične razmere, tiste razmere, ki jih neguje kapitalizem. Socializem je tudi produkt teh razmer.

Socializem je torej tisti faktor, kateri je delavcem odprl oči toliko, da so spoznali krivične razmere, ki jih obdajajo; socializem je vzbudil delavce, da so prišli do prepričanja, da se lahko otresejo teh razmer, ako le hočejo. Glavni vzrok boja krivica in izkoriščanja — je bil že prej in za ta vzrok so odgovorni edinole kapitalisti ne pa socialisti.

Nasprotniki socializma ne vedo, da s takimi napadi več koristijo kot pa škodijo naši stvari. Kajti s tem seznanjajo s socializmom take ljudi, ki nimajo vsak dan prilike, da bi kaj slišali o istem. Pač škoda torej, da ni dotični kapitalistični advokat kaj več povedal o socializmu — namreč, kako se samogoltni baroni bakra boje socializma in zakaj se ga boje.

KITAJSKA JADRA NAZAJ.

Ako bo imel Juanšikaj še nekaj časa proste roke, bo kitajska republika kmalu monarhija. Ameriški Kitajci so ustanovili organizacijo naprednih republikancev z glavnim stanom v Los Angelesu z namenom, da podpro drugo revolucijo proti Juanšikaju. Vsi naprednomisleči Kitajci so prepričani, da Juanšikaj namerava pri prvi priliki proglasiti cesarstvo in sebi cesarjem. Odpravil je parlament, provincialne postavodajne zbornice in sploh vsak znak republikanske vlade. Ameriška Standard Oil Co. — Rockefellerjev trust — je posodila Juanšikaju 15 milijonov dolarjev, za kar je dobila vse pravice do oljnatih vrelcev v Kitaju in še zraven druge koncesije.

Proukacija zlata.

Produkcija zlata celega sveta je po ameriških statističnih podatkih leta 1912 bila vredna \$474.333.258, leta 1911 je bila znano manjša, znašala je \$459.377.300. Naraščanje produkcije pripada skoro izključno na Afriko. K celotni vrednosti je prispeval: Transvaal \$188.599.260 (leta 1911. \$170.059.273); Rhodesija \$13.166.230 (l. 1911. \$12.986.000); Znanadna Afrika \$7.286.086 (leta 1911. \$5.197.488); Združene države sev. Amerike \$93.451.500 (l. 1911. \$96.890.000); Mehika \$22.500.000 (leta 1911. \$24.880.000); Kanada \$12.559.288 (l. 1911. \$9.762.100); Sibirija v Rusiji \$27.635.500 (leta 1911. \$32.154.600); Angl. Indija \$12.115.162 (l. 1911. \$11.054.100); Japonska \$7.165.000 l. 1911. \$6.896.900); Južna Amerika \$12.425.000 (l. 1911. \$10.421.800).

Nadaljevanje preiskave dveh štrajkov.

Harambaše coloradskih vojaških tolovajev se zviljajo pred kongresniki. Taylor v Michiganu in Foster v Coloradu, voditelja dveh preiskav, zavzemata pravično stališče. Matt Jones bo pričala. Morilci michiganskkih strajkarjev obsojeni v ječo. Delavci, svesti si zmage, stoje na čvrstih nogah.

Hancock, Mich., 20. feb. — Zaslivanje strajkarjev pred kongresnim preiskovalnim komitejem se nadaljuje tudi ta teden. Med mnogimi rudarji, ki so bili zaslišani v ponedeljek, je bil tudi Slovencec Joe Butala iz Calumeta. Povedal je pod prisego med drugimi stvarmi tudi, kako je plačal Mrs. Mary Puhek \$50 za delo pri Calumet & Hecla družbi. To je bilo pred več leti: "Bila je huda zima" — pravil je Butala — "in delo se je težko dobilo. Slišal sem, da gospa Puhek lahko dobi delo in šel sem k nji. Res mi je obljubila delo pod pogojem, da ji plačam petdeset dolarjev. Dal sem ji denar in šel sem na delo."

"Razložite to stvar natančno komiteju, kako vam je ta ženska dobila delo" vprašal je kongresnik Casey.

"Well, kapitan Jim Wilson iz Hecla je zahajal v prodajalnico za sladšice, katero je imela gospa Puhek. Zaklenila sta se v posebno sobo inčila sta ter se zabavala," odgovoril je Butala. (Ta famozna ženska, Mary Puhek, katero je Slovenka, je našim čitateljem že znana iz dopisov naših poročevalcev iz bakrenega okrožja. Njeno "prijateljstvo" z bossom Wilsonom in kako so slovenski rudarji od nje kupovali delo, je že leta v Calumetu javna tajnost. Wilson je bil radi nje odpuščen iz službe.)

V ponedeljek in terek je med kongresniki nastalo nesoglasje radi vprašanja, kaj pojde v zapisnik kot evidence. Casey in Hamlin, demokrata, sta bila zato, da gre v zapisnik vsa pismena evidence, katero je predložila rudarska organizacija, namreč zapriseženo izjavo bivših puškarjev in skebov in druga važna pisma. Sitwcer in Howell, republikanec, sta pa bilo zoper to. Nato je predsedatelj Taylor odločil, da gre vsa predložena evidence v zapisnik.

Ravno tako je Taylor razsodil, da gre zapisnik kot del važne evidence poročilo, katerega je sestavil zastopnik delavskega departamenta Murphy, kateri se je mudil v stavkonem okrožju zadnji jesen. Ta Taylorjev korak je zelo zadovoljil strajkarje.

V sredo se je pričelo zaslišanje prič glede brutalnih napadov milice na strajkarje. Zaslišanje bo trajalo več dni. Mnoge priče, med njimi tudi ženske, so povedale, kako nesramno in tolovajsko so se obnašali miličarji napram strajkarjem in njihovim ženam.

V terek je prišel pred kongresnike Victor L. Berger iz Milwaukee, kateri je pojasnil stališče socialistične stranke v tem boju. Baroni bakra so v svojem časopisju nagromadili toliko laži glede socialistov in pred samimi kongresniki so skušali dokazati, da je socializem "glavni faktor" stavke, zato je bilo potrebno, da zastopnik stranke pojasni celo stvar. Berger je pričal tri ure. Povedal je, da socialistična stranka ni odredila strajka, niti ni zavzela nobene aktivnosti v istem; edino delo, ki ga je izvršila stranka in še vrši, je, da pomaga strajkarjem moralno potom časopisja, pomogla je doseči vladno preiskavo in skrbi za materialno pomoč stavkarjem. Socialistična stranka je do 1. februarja — rekel je Berger — dala strajkarjem \$24.689.53 v gotovem denarju in poslala za \$3.287.16 obleke in obuče. Poslala je tudi dva vagona malo ponošene tola dobre obleke. To je poleg tega, kar je stranka poslala strajkarjem v Coloradu. Dalje je stranka poslala posebni preiskovalni

komitej v bakreno okrožje. Tu je Berger apeliral na kongresnike, da vzmajo poročilo socialističnega komiteja v zapisnik kot del evidence. Zastopnik rudniških magnatov Rees je navsomo nasprotoval temu, toda predsedatelj Taylor je odločil, da mora tudi poročilo socialistov tvoriti del kongresne evidence v preiskavi.

Sodrug Berger je naredil na preiskovalce dober vtis. Povedal je tudi, da socializem ni taka pošast, kakor ga slikajo baroni bakra in njih podrepani in čital je 6. točko 2. člena v konstituciji stranke, kjer stoji, da stranka izključuje vsakega člana, kateri bi priporočal kako nasilno sredstvo v propagandi. S tem je dokazal Berger, da stranka je proti vsakemu nasilju. Končno je sodrug Berger nagovoril advokate rudniških magnatov, ki so bili navzoči, rekoč: "Vi delate grozno napako, ko pobijate unijo in jaz upam, da bote to svojo napako kmalu pripoznali."

Calumet, Mich., 21. feb. — Pri večeršnjem zaslišanju nadaljnjih prič je povedal Gabriel Mathson, vodja trope armenskih stavkokazov, da so njega in 37 Armencev najeli v Racine, Wis., meseca novembra in jih odpeljali v Ahmeek, kjer so jih zapirali v neko bajto, katero je bila zastražena po stražnikih, ki so bili v službi rudniških družb. Kongresniki so bili osupnjeni, ko je pravil Mathson, kako so se stavkokazi uprli in sprejeli resolucijo, v kateri so zahtevali od družbe več svobode, če ne, da bodo pustili delo 1. decembra. On (Mathson) je predložil resolucijo rudniškemu bossu. Dva dni pozneje sta ga prijela dva stražnika, posadila v avtomobil in ga peljala v glavno pisarno Calumet and Hecla Co. Tam je bil James McNaughton, kateri se je zadržal nanj: "Ti ali hočeš iti v ječo ali v Chicago?" Odgovoril mu je, da hoče svoj denar, toda McNaughton je rekel proti drugim: "Sfiksajte ga!" In res so ga "sfiksali". Odpeljali so ga na kolodvor in vrgli na prvi vlak, kateri je vozil proti Chicagu. Mathson je pa skočil iz vlaka, toda bil je takoj aretiran in peljan pred sodnika, kjer so ga obdolžili, da je "hujskač" in da je preklinjal ameriško zastavo. Nato je dobil dvajset dni zapora.

Pričalo je še drugih bivših stavkokazov in sicer slšno kakor Mathson. Dejali pa so, da pozneje, ko je bila zasigurana kongresna preiskava, da so rudniški bossje naenkrat postali boljši z njimi in da so jim dali več svobode.

Preiskava se nadaljuje prihodnji teden. Dvorana, kjer se vrši preiskava, je vsak dan natlačena strajkarjev, ki pazno poslušajo razprave.

Morilci obsojeni.
Houghton, Mich., 18. feb. — Trije Wadell-Mahonovi detektivni in deputij Polinghorne so bili spoznani krivim umora dveh strajkarjev, Steve Putriha in Luja Tijana in v ponedeljek jih je sodnik Flannagan obsodil na sedem let ječe v Marquette. Polinghorne je dobil dvajset let zapora.

Preiskava v Coloradu.
Trinidad, Colo., 20. feb. — Kongresni pododsek je dospel semkaj v nedeljo, da nadaljuje preiskavo stavke premogarjev. Najpro bodo zaslišani strajkarji, ki imajo okrog 2000 prič, potem pridejo na vrsto operatorji. Pozneje bodo kongresniki obiskali naselbine in (Nadaljevanje na 6. strani.)

IZ NASELBIN.

Wheeling Creek, Ohio.

Cenjeno uredništvo: — Pred kratkem se je pri Lorain Mine pripetila nesreča, ki je zahtevala zopet delavsko žrtev. Ekipa plin je namreč plin in na mestu ubil Frank Hura, rodom Čeh. Pokojnik je bil zaveden delavec in splošno priljubljen v vsaj okolici. Kako je bil priljubljen, je pričal njegov pogreb. Moloh kapitalizem je dobil zopet svojo žrtev. Če bi se kapitalisti malo bolj zanimali za zdravstveno stanje robov, bi se nikdar ne pripetila nesreča, toda zdravstveno stanje robov je gospodarjem deveta briga; njih glavna zadača je profit. Ali to se ne dogaja samo v premogetih rovih, ampak po vseh kapitalističnih inštitucijah, kjer si mora delavec služiti vsakdanji kruh. Kateri delavec neče poznati svojih interesov zbog tolikih nezd in žrtv, ki bi bile pod drugim sistemom lahko dpravljene, ta ni drugera vreden, kakor da mu zraste rep, da bo laglje mahal okoli kapitalističnih hlapcev in zaječev.

Joseph Matko.

Breezy Hill, Kans.

Cenjeno uredništvo: — Prosim sprejmite v predale Proletarca sledeče:

Z delom gre pri nas prav žalova. V splošnem se trdi, da tako šla bih časov glede dela že ni bilo pri nas nad šest let. Demokratska prosperiteta je torej od muh. —

Sporočiti imam tudi žalosten slučaj, ki se je pripetil v enem tukajšnjih rovo. Neko jutro so delavci šli kakor po navadi k uspenjači v rov. Toda pri drugem spuščanju se je utrgala vrv na vspenjači in vspenjača je padla v globino. Rezultat: trije mrtvi, drugi trije so pa pozneje v groznih bolečinah izdahnili. Po narodnosti so bili vsi — izvemski enega, ki je bil Italjan — Amerikanci. Ta nesreča — ali bolje zanikrnost kapitalistov — je vse tukajšnje delavce silno razburila, posebno ko se je dognalo, da je bila vrv že preje načeta in da so nadzorniki rova zato dobro vedeli, kajti mule niso spuščali z ono vspenjačo v rov. Kajpak, mula ima za kompanijo večjo vrednost kot pa delavec, ki ne stane nič. To je jasen dokaz, koliko je kapitalistu mar za delavca. Čas je že, da se torej sami brigamo bolj za se, kakor smo se do zdaj; da se otremo suženjskega jarma enkrat za vselej.

Tukajšnji socialistični klub ima na razpolago več podučljivih knjig. Želeti bi bilo, da bi se rojaki — delavci bolj pridno zanimali zanje, poleg pa da bi postali tudi člani socialističnega kluba. Socialistični klub se je tudi zavzel, da se je ustanovila večerna šola za pouk angleščine. Brez angleščine je človek v Ameriki z vsemi svojimi možnostmi ničla. Kakor je tudi politična ničla brez državljankega certifikata. Delavec brez državljankega papirja je podoben barki brez krmila. — Naj torej sedaj nihče ne zamudi prilike, ki se nudi za pouk angleščine, kajti kdor bo znal angleški, mu bodo tudi v dobavi državljankega certifikata pogoji olajšani.

Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike!

Martin Smolnik.

Reading, Pa.

Cenjeni sodrug urednik: — Z delom gre v Readingu slabo. Pred predsedniškimi volitvami se je reklo, da bo šlo bolje, ko bo izvoljen demokratski predsednik. Sedaj bo kmalu dve leti, od kar je nastopila demokratska vlada, a obljubljene prosperitete še ni od nikoder. Kapitalisti si pač mislijo: vi imejte vlado, mi bomo imeli pa fabrike in mi bomo prav zpravo odločevali o blagostanju dežele in ne vi. Seveda če bi imela demokratska stranka v svojem programu podržavljenje železnice, parobrodov, rudnikov itd, kakor ima to socialistična stranka, bi bilo drugače, kajti stranka bi lahko vsak čas kapitalistična podjetja, če bi kaj nagajali z zapiranjem podjetji — podržavila. Demokratska stranka pa tega nima v svojem programu in zato se je kapitalisti tudi nič ne boje. Zato bodo pa deželo dokler ne pride na površje socializem, vladali kapitalisti, pa naj bo potem

v Washingtonu demokratski osel ali pa republikanski slon. Treba je torej propagirati za socializem. Čimprej prodrer socializem v ameriški politiki, temprej bo ljudstvo gospodarsko osvobojeno.

Agitacija seveda ni lahka, ker imamo opraviti z nevedno v vrače verujočo maso. To vem iz lastne izkušnje, ko sem agitiral za Proletarca. Prišel sem v neko slovensko hišo in pripravil Proletarca. Ker človek ni imel korajže povedati v obraz, da ne mara lista, da se ne strinja s socialisti, je dejal, da bo list naročil. Ko sem pa odšel, je vrgel list v peč in rekel svoji družini: pogledite peklenske kajteno kako gori. Kaj bi človek z zdravim razumom rekel temu človeku? Da je blazen! In takih blaznežev je še žal — precej. Zato je pa tudi agitacija za pruderuženje družabnega sistema teška. Toda brez žrtv ni vspeha. Naša dolžnost je, da te zaspance prebudimo in jim pokažemo življenje, kakršno je v resnici.

Konečno pozdravljam vse zavedne delavce, Proletarca pa želim tisoč novih naročnikov!
John Pezdirc.

Kitzville, Minn.

Cenjeni urednik: — Kot šestletni naročnik glasila Proletarec, sem prvič zamudil s poravnanjem naročnine, katero vam danes pošiljam.

V našem kraju je huda zima, še v Sibiriji ni povsod take, in delavske razmere so neugodne. Mnogo ljudi je brez dela. Le nekaj je vposlenih, kateri se morajo hočeš nočeš pokorovati repenčenju bossov za borih par centov. Za delom ne svetujem torej nikomur semkaj.

V družbi svojih tovarišev hočem večkrat pogovor zasukat na delavske razmere in mizerijo, v kateri delavec živi, toda nihče neče slišati tega; nihče neče spoznati mizernih razmer, v katerih se nahaja in posledica tega je brezbrzičnost in absolutna udanost bossom in kompanijam. Ravno taki so kakor bi bili "panani"; sami sebe ne poznajo, kaj šele razmere v katerih žive. — Za druge stvari, od katerih nimajo prav nobene koristi, ampak zgubo — o jes, za te se zanimajo pridno.

Tovariši! Zgenite se, pogledite okrog sebe, začnite malo več misliti. Ali ne vidite izkoriščanje, ne čutite svoje nestalnosti in mizerije? Sedanji družabni red je tako urejen, da tisti ki dela od zore do mraka, dostikrat nima kruha, ker pride čas, da kapitalisti svojo tovarno ali rudnik zapre. Kapitalisti se gre lepo zabavati po raznih letoviskih in zabavišjih, ti pa išči dela, kaj nje mu mar zato. In pod današnjim sistemom, se kapitalistu ne more do živoga. Če bi zmagali socialisti, bi bilo drugače. Vlada bi začela svoja podjetja in bi v njih vposlila ljudstvo. Postavila bi na trg lahko vse ceneje in kapitalisti naj bi le še hodili potem na svoja letovišča, če bi jim kaj neslo. Ampak da se to uresniči, je treba dela, je treba organiziranja, političnega in gospodarskega. Političnega v socialistični stranki, gospodarskega pa v unijah.

Pri nas in po ranžo so predurmi volitve. Delavci, glejte da oddaste svoje glasove za delavske kandidate — socialistične stranke. Naročite si Proletarca in se poučite iz njega stvari, ki jih je delavec znati potreba.

Konečno želim štrajkarjem v Colo. in Michiganu dober vspeh!
J. Gervol.

Sopris, dne 16. febr. 1914.

Cenjeno uredništvo: — Prosim priobčite imena in števe društe, katera so nam darovala in to so:

Dr. Zvesti Bratje, št. 6 . . \$3.20
„ Slov. Bratje, št. 47. . . \$5.00
„ „Šmarnica“, št. 26 . . \$5.90
„ „Skala“, št. 56. . . . \$3.35
„ „Slov. Zastava“, št. 33 \$3.95
Skupaj \$21.40

Vsem darovalcem se najlepše zahvaljujemo, kajti mislim, da si lahko vsi zavedni delavci predstavljajo ta naš boj, kateri je velikega pomena za vse delavstvo preko Zdr. držav.

V predzadnji številki Proletarca, št. 335, ste brali dopis ozi-

roma zahvalo, v katerem je pa majhna pomota, biti bi moralo narreč: "pa tudi če ne bo stavka izgubljena", prej je pa bilo: če je stavka izgubljena bo ta država ena najboljših v Zdr. državah, namreč Colorado. To bi bilo morda malo preveč vabljivo in lahko rečemo tudi zlagano, kajti ta, kateri je že bil v tej "prelepi" Coloradi in vidi takšen dopis, bi mogoče rekel, da imam gvišno eno kolo premalo ali pa preveč v mojem "ferstant kesl".

Pozdrav vsem naprednim širom Amerike!

Sylvester Berentin, tajnik,
dr. "Slovan", S. D. P. Z.

Winterquarters, Utah.

Cenji. uredništvo Proletarca!
Nabral sem v veseli družbi pri sodrugu John Mlakarja za coloradke štrajkajre svoto \$4.85, katero so darovali sledeči: Johan Mlakar \$1.50; Andrej Fajfar 50c; Martin Ostrožnik 50c; Jernej Kisovic 50c; Stteve Potočnik 50c; Andrej Postišek 35c; Alojzij Rebolj 25c; Frank Zmerzlikar 25c; Peter Kisovic 25c; Johan Polc 25c. Skupaj \$4.85.

Vsem izrekam lepa hvala!
Peter Zmerzlikar.

Panama, Ill. 16. febr.

Cenjeno uredništvo Proletarca: —

Ker so dopisi iz naše naselbine bolj redki, mislim, da mi boste odstopili nekoliko prostora. — Če začnem pri delu, moram poročati, da se dela stalno s polno paro, kajti tako zahteva bisago naših baronov. Producirati je treba, da je profit; če tega ni, potem tudi ni pasjih pojedini, diamantnih ovratnikov niti šampanjca. — Tako je. Delničem diamante in šampanjca, delavcem pa bedo in nestanovitnost. Pa pravijo eni zagovorniki današnjega kapitalističnega sistema, da je vse urejeno po božji previdnosti. Ali je res tako sijajna taka previdnost? Vsak pameten človek mora reči, da bog nima prav nič opravka s to previdnostjo. Na eni strani so brezmejne pojedine in razuzdana pohajkovanja, na drugi pa trpljenje, beda in nasilne smrti vsled pomankljivih varnostnih naprav. Tisoče in tisoče takih umorov se zgodi vsako leto v ameriški industriji in kapitalistom se zato niti las ne skrivi na glavi. — Delavci, ali mislite, da bodo gospodarji skrbeli, da se te razmere pruderužejo? — Figo! Sami si moramo to izvojevati! Na delo torej in v boj!

Pozdrav vsem zavednim!
J. L.

Glencoe, O., 14. febr. 1914.

Na društveni seji podpornega društva št. 54. S. N. P. J. dne 8. februarja se je zaključilo na predlog socialističnega kluba št. 2., da se 28. t. m. zvečer obdržava skupna veselica in prid štrajkarjev v Michiganu in Coloradi. — Slovenci in delavci druge narodnosti v tej okolici, pridite na veselico in storite svojo delavsko dolžnost, da se pomaga našim sobratom štrajkarjem in tako olajša njih bedni položaj.

Socialistični pozdrav!
Ignac Zlemberger.

Superior, Wyo.

V premogetem rovu so naši mrtva dva brata po imenu John Fin in John Piuk. Vzrok — pomankljanje zraka. Prvi je bil član J. S. K. J. in društva sv. Barbare, drugi pa S. S. P. Z. Pogreb se vrši 15. febr.

L. Grosser, poročevalec.

Clinton, Ind.

Cenjeni urednik Proletarca: — Prosim Vas da mi ne zamerite, ko Vas tako hitro nadlegujem zopet z dopisom. Časi so pač taki, da ni drugače. To pot smo bili na delu za zbiranje donoskov za štrajkarje v Coloradi, kjer bijejo naši bratje ljut boj z nenasitnimi kapitalisti. To delo smo prevzeli podpisani in še nekaj bratov društva Balkan št. 68. S. D. P. Z. Vsem darovalcem in darovalkam bodi izrečena na tem mestu iskrena zahvala!

Nabrali smo \$29.15 in poslali tajništvo S. D. P. Z., da odpošlje društvu Triglav v Tercio, Colo.

Dali so, kakor sledi:

Po \$1.00: John Močnik, Frank Krhek, Doctor Reese.

Po 50c.: Joe Rom, John Špeh, John Potisek, Frank Sturm, Peter Scharöder, Anton Trziner, M.

Radogiro, Frank Skok, Leopold Rozman, Louis Kurrent.

Po 35c.: John Albrht, Mary Vrhovnik.

Po 25c.: Jacob Zamornik, Bart. Kovčan, Martin Potisek, M. Lasnik, Gospa Lasnik, Peter Bibih, Mike Zapušek, Georg Krašek, Fr. Kanisser, Stela Ambrosini, Frank Osep, Simon Osep, Boštijan Osep, Joseph Gračnar, A. Demko, John Jarc, Mike Vozel, Martin Cezar, Apnton Ažbe, Frank Prašnikar, Birt Rait, Jacob Galuh, John Kiršary Richtar, John Rozman, Ant. Tratnik, Frank Bregar, C. M. Roberston, John Topolovšek, Paul Mižer, Frank Makuc, Frieda Wehner, Anton Ripell, Mike Ke-poster, Th. Choleva, Vietor Zupančič, Frank Rošel, Anton Rošel, Anton Jarc, John Smale, ml., Ignac Musar, Martin Mraulak, J. John Smale, st., Mike Jucht, Joseph Sodar, Frank Littner, Sante Forte, Lucas Kaizer, Anton Primozič, Louis Knaebel, Joe Plat, Frank Schober, Martin Trstenjak, Anton Patron, And. Cizej, Peter Ezjen, Joe Fratnik, Ferdinand Klepe, Rudolf Cezar, Frank Mrak, And. Kastran, Alois Valante, Mike Zapušek.

Po 20c.: John Zaube, Martin Mohar, And. Ladiha, Stepan Bau-nikar, And. Brisar, Frank Herzog John Barko.

Po 15c.: Mary Gračner, Frank Stern, Angela Stern, Mary Osep, Jacob Kranje, Joseph Zvonar, Viljem Stariha, Louis Podrgais, Joe Zervonik, Frank Šturgel, Mary Smale, Paul Gegerič.

Po 10c.: Valentin Podobnik, Joe Pucel, Frank Ropovš, Frank Vivnik, Valetnin Lushnik, Antonija Prašnikar, John Zajc, Joe Cvetkovič, Frank Masler, Anton Jan-ker, John Basso, Anton Kolene, Herman Schnependahl, Louis Lipovšek, Anton Kastran, Dora Ladiha, Emilija Vedečnik.

Potrjujem prejem vsote \$29.15 od društva št. 68. S. D. P. Z. za stavkarje v Coloradi. Cenjeni sobratje in darovalci, v imenu stavkarjev vam iskrena hvala! Prepričani bodite, da vam bodejo šli sedajni stavkarji na pomoč, kadar zmagajo in se bodete vi nahajali v enakem slučaju. Krasno povračilo bodem priobčil v eni prihodnjih izdaj lista, kako neko društvo S. D. P. Z. iz Westmoreland, Pa., pomaga sedaj stavkarjem z darovi to se pravi, da je društvo hvaležno in ima še vedno v spominu štrajk Westmorelandski, ko je potrebovalo pomoči, ravno tako bodejo hvaležno povračali rojaki iz Coloradi, kadar bode stavka dobljena, oziroma, da se bode delalo in bode kje drugje štrajk.

Louis Bavdek,
gl. tajnik S. D. P. Z.

Roundup, Mont. Priporočilo.

Zdi se mi potrebno sprožiti misel glede slovenskih garjeveev. — Proletarec in glasila slov. jednot in zvez prinašajo od časa do časa imena slov. garjeveev. To je hvale vredno. Toda samo to še ne služi trajnemu spominu in namenu. Garjeveev mora zadeti malo hujša kazen, kakor samo časna sramota. Vsed tega sem mnenja, da naj vsak naročnik Proletarca, v katerem so objavljena imena skebov, shrani za poznejše izpričbo, kajti kar gotovo je, da se bodo ti garjeveci, ko se štrajki končajo, hoteli pomešati z organiziranimi delavci in v tem slučaju bo dobro vedeti, kdo je kdo in kdo je bil kdo v času, ko je bil štrajk. Tak človek, ki je vstanu v štrajku izdati svoje tovariše delavce s tem, da gre skebat, ne more živjeti od zavednih delavcev zaupanje, tudi če pozneje spada v unijo. Take juedeje je treba rezervirati in nanje paziti kot na hudodelece. Plevel naj se loči od pšenice. Dobro bi bilo, če bi kdo vodil polpen memorandum vseh slovenskih skebov v Ameriki. . . Ali ga ima kdo? Priporočljivo je, da se sestavi, ker tudi to spada v zgodovino ameriških Slovencev. Glavnega skeba poznamo, to je Luka iz Calumeta, njega bomo lahko proglasili predsednikom slov. skebov v Ameriki. Izvzeti bi bili le oni skebi, ki vstopijo v unijo še v času štrajka.

Socialistični pozdrav!
Frank Novak.

Pittsburgh, Pa.

Gotovo bode in naše rojake zanimalo zvedeti o najnovejšem delavskem gibanju naše naselbine. Trditi smemo, da se Pittsburgh zbuja. Že pretečeno leto se je govorilo in tudi pisalo o ustanovitvi konzumne trgovine. Žal, da se še do danes ni uresničil nameravani korak napredka. Ne bom povdral važnosti in potrebo zadržnih trgovin v Zjed. državah. Omenim naj le na tem mestu, da se je organizirala enaka organizacija v Pittsburghu, katera je dobila "charter" na ime "Federated Co-operative Association". Imenovana organizacija je osnovana na internacionalni delavski podlagi v Špani, da tudi naš narod ne bode zaostal in se potrudil dobiti filialko naše narodnosti. Za vsako filialko je potrebno 250 članov. Delnice so po 5 dolarjev. Torej rojaki in bratje Hrvatje, katerim je na tem, priti do cenejših vsakdanjih potrebščin, pristopajte v to podjetno organizacijo.

Na političnem polju tudi lepo napredujemo. Klub J. S. Z. je v najlepšem razvijanju in se splošno opazuje vedno več zanimanja za organizovanje. Soc. klub šte. 131 namerava prirediti zopet javen shod zadnjo nedeljo v marcu — seveda to pot v Poljski hali na Plummer St.

Naveličali smo se predbacivanja, da je naš narod zadnji. Z delavstvom ostalih narodnosti odločnim korakom, naprej po začrtani poti do cilja. Delavski sovražnik je od časa do časa poražen — vedno pogosteje — vedno hujše — in prišel bo čas, ko moramo zmagati na čeli črti.

Pozdrav zavednemu delavstvu širom Amerike!
Poročevalec.

DISKUZIJA. Vera in socializem.

Čital sem v enem članku pod tem naslovom, kjer je pisec navedel, da člani prve postanejo lahko tudi člani druge, kar pa jaz dvomim. Kajti vera sloni na nemislečih, socializem pa na mislečih. Vera nas uči, da je božja volja, da so brezsrčni bogatini, kateri sesajo kri in mozeg delavcev. Socializem nas pa uči, da je vse bogastvo, katero obstoja, proizvedeno pridno delavstvo iz narave, ter da nimajo pravice posamezniki posedovati tega bogastva, pač pa človečanstvo v obče, ker ga je kot tako proizvedlo.

Vera nas uči: bodi pokoren svojemu gospodarju, vzemi vse nadloge, bedo in trpljenje za dobro, ker ti jih pošilja bog; ne godrnaj ako te tlačijo revščina, kajti božja volja je to, kateri se ne smemo upirati. Vera nas uči tudi, da je bog vsegaomogen in vsegaveden, neskončno moder, dobronljiv in usmiljen, ter da brez njegove volje ne pade nikomur las z glave; uči nas tudi, da on ustvarja in kreta vse po njegovi volji in modrosti. To je pa teško verjetno mislečemu človeku. — Ako je bog res vsegaveden in ustvarja in dopušča vse po njegovi volji, je tudi on ustvaril Hansa Schmidta, pustil ga študirati za duhovna, da je lahko luksurzično živel, pač pa mu ni dopustil, da bi se bil javno poročil in zato mu je poslal Ano Aumuller, katera mu je bila udana, da je srkal pri nji sladkosti življenja. In ko mu je počelo presedati življenje poleg nje, jo je umoril, razkosal ter znošil njene ostanke v reko, in naposled bode moral tudi on umreti. — Res čudna taka modrost, usmiljenje in dobrosrčnost.

Brez njegove volje niti las ne pade nikomur z glave — pravijo duhovniki. Spominjam se še, ko je v Collinwoodu, O., zgorelo nad petdeset nedolžnih otrok. Volja in čin njegov? — V Calumetu, ko so slavili Cristmas — rojstvo odrešenikovo, — je bilo učenih 72 življenj, po večini nedolžnih otrok. In pred 1914 timi leti, ko se je rodil sin božji, je dal kralj Herod pomoriti vse dečke do enega leta starih radi njega, — sina božjega je pa angel otel za to, da so ga po 33 tih letih izdali in izročili smrti na križu veliki duhovniki in služabniki božji.

Res čudna taka modrost, katera je dopustila, da se je na tisoče in tisoče ljudi pobilo in pomorilo na najkrutejši način. Ako brez njegove volje ne pade nikomur niti las z glave, čegava volja je bila, da so John Husa sezgali na gromadi, ni pa bila volja nobenega, da bi sezgali Luter Martina. To se razume. Njega niso sezgali zato, ker so bile razmere drugačne in ker je bila papeževa moč že omajena. Res čudna taka modrost,

ki dopušča, da en razred umira lakote, zmruže in trpi najhujšo bedo, drugi razred pa živi v izobilju ter umira radi preoblega uživanja. Ne vem, čegava volja je bila, da je vodiška Johanca potila telečjo kri, ter da so je nesramni ljudje izročili sodnji in bode morala za plačilo jesti ričet.

In ako premišljujemo enake stvari, moramo biti trdno prepričani, da zvesti podaniki veram morajo biti popolnoma brez samostalnih misli, ter ni pričakovati, da bi zamogli zapopasti socializem v kratkem času, ker verski faktorji imajo še vedno dosti moči, s katerimi zadržujejo še lahko po večini svojih pripadnikov, dokler bodo to razmere dopuščale! Socializem mora računati bolj na ljudi, kateri so že raztrgali verske predsodke, kajti to je dokaz, da imajo več misli in energije in so lažje pristopni socializmu. Socializem ne more strmeti samo za številom članstva, pač pa mora večjo pozornost polagati na moč, eneržijo, značajnost, ter na trezno misleče ljudi, kateri so pripravljene in zmožni vstrajati v boju z duha svetlim mečem, ter da ne prodajo svojega značaja za vsako ceno.

A. Bogataj.

Človeški kostnjak star 200.000 let.

Znamenita najdba, ki je velikega pomena za znanstveni svet, je bila pravkar odkrita v svetovno znanih asfaltovih jamah v La Brae blizu Los Angelesa, California. Globoko v asfaltu so izkopali kosti pradavnega človeka, kateri je po mnenju najditelja Fr. S. Dragetta živel najmanj pred 200.000 leti. Kostnjak je tri četvrtje visok in precej dobro ohranjen. Asfalt je namreč tvarina, katera ne razkrajja trših snovi, vsled česar zamore take snovi ohraniti v sebi za večno. Poleg človeka so našli tudi kosti danes popolnoma neznanih živali, ki so živele v tedanji takozvani pleistoceni dobi, to je kakih dvesto tisoč let nazaj. Eden živalski kostnjak je podoben volčjemu, samo da je velik kot današnji slon; drugi je podoben konju, toda namesto kopit ima po dva parklja. Nad kostnjaki je ležala 20 četvrtjev debela plast asfalta. Daggett je vzel kostnjake v Smithsonian Institute v Washington, kjer bodo predmet potom natančnega proučavanja pregledali. On prav nič ne dvomi, da je najdeni kostnjak ostanek odraslega pradavnega jamskega človeka, kateri je živel svoje tužno, brez malga živalsko življenje pred 150 do 200 tisoč leti.

— Maksim Gorki, v meščanski listih čitamo, da se je slavni ruski pisatelj in bojevnik za pravice proletariata po osem letnem bivanju v prognanstvu vrnil v domovino. Ob času revolucije je Maksim Gorki odprto nastopil za ljudske zahteve. V prognanstvu je pošiljal ostre strelce proti korumpiranim ruskim vladnim krogom in dvignili so proti njemu mnogo obtožnic. Ob času proslave tristoletnice ruske vladarske družine so pomilostili tudi njega, ki je odšel po kratkem bivanju v Ameriki iskat zdravja na otok Kapri. O njegovem prihodu v Petersburg niso smeli poročati listi. Ruski vladni beriči so se bal, da bi mu ljudstvo priredilo velikanske ovacije. Pa tudi sam ni želel nobenih hrupnih pozdravov, ker je težko bolan in so njegove ure štete. Nasilil se bo na deželi, da preživi zadnje dneve svojega življenja v miru.

— Pred nekaj dnevi so Hearstovi listi v New Yorku prinesli članke, v katerih se je zahtevalo pomnožitev mornarice in armade na suhem. Ravno takrat je pa "Examiner" v San Franciscu, ki je tudi njegova lastnina, prinesel članke, v katerem se glasi: "S tisoči milijonov, ki jih Evropa izda vsako leto za spolnitev armad in mornaric, bi lahko v enem letu — ako bi se rabili v kulturne namene — civilizacijska napredovala za tisoč let. Vsaka bojna ladja je ena univerza. Vsak armadni zbor bi se lahko spremenil v inteligentne ljudi, ki bi odstranjevali puščave in močvirja. Vzlic temu — grade še vedno bojne ladje in kasarne, ali že se jih sramujejo. . . Tako piše smok za denar in priporoča v eni sapi barbarizem in kulturo. Lep dokument za dostojnost ameriških kapitalističnih časnikaev.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA



PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1918.

Inkorporirana 22. aprila 1919 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
Tajnik: ALJOZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
ALJOZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa.
Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
Gabrenja Matija, 800 Broad Street, Johnstown, Pa.

Delegatje za združitveni sestanek dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa.
Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio.
Stefan Zabric, box 227, Garrett, Pa.
Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 2146 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Členova društva, oziroma njih uradniki, so ujedno prošni, posiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštinih; Expressnih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

SEJA GL. ODBORA S. D. P. Z.

Conemaugh, Pa., 15. Jan. 1914.

Brat preds. otvoril sejo točno ob 4 uri popoldan. Navzoči so sledili: Fr. Pavlovič, Alois Bavdek, William Sitter, Jacob Rupert, Ivan Gačnik, Math. Gabrenja, in Ivan Rebolj.

Zapisnikarjem je izvoljen M. Gabrenja.

Prečita se zapisnik zadnje letne seje in se sprejme z malim popravkom, od br. tajnika, radi člana Jerneje Perne. Določeni čl. spada k društvu št. 37 in ne 31, kot je stalo v Glasilu. Nadalje se tiče čl. Josipa Šivca; on spada št. 71. Brat Sitter pojasnjuje glede zadeve čl. Frank Švigelj, od dr. št. 45. Sitter pravi, da se je dotični član obrnil na Odvetnika, da bi sodnijskim potom izsil podpore od Zveze, ter je isti pozval gl. Odbor da se izplača dotičnemu članu podpora. Ker pa se je že prej izkazalo, da sta on in njegova soproga sama povzročila dotično poškodbo, ter sta oba na ta način hotela izkoristiti zvezino blaginjo, nadalje tudi dejstvo, da se je obrnil dotični najprvo na Odvetnika mesto na porotni Odbor, kot predpisujejo pravila. Predloga se, da se s milostno postopa žnjim ker je bil baže zapeljan po neki gotovi osebi. Soglasno se sklene, da se njega in njegovo soprogo suspendira za dobo en mesec. Nadalje brat tajnik poroča zadevo sestre Katerine Bežan od dr. št. 36. Ona je bila sprejeta v društvo v blagoslovljenem stanu, kar je pa zanikala pri zdravniških preiskavi, dasi ravno je bila takrat približno že sedem mesecev v blagoslovljenem stanu. Sklene se, da se ne izplača nobena podpora za ta slučaj, ostane pa še nadalje lahko članica, ako se da na novo zdravniško preiskati. Odbor opozarja vse društvene tajnike (ice), da bolje pazijo in podučijo nove kandidatnje in kandidate, kajti nadalje se bodo bolj strogo postopale v enakih slučajih. Nadalje poroča br. taj. od dr. št. 8 člana Vucho Ivan in Zemias Ivan. Omenjena sta bila zatožena radi skebanja, zadeva se prepusti gl. tajniku, da dobi bolje informacije za ta slučaj. Zadeva br. Zidanšek glede operacije se mu izplača 25 dolarjev, kakor je zdravnik določil. Ako uvideva, da se mu godi krivica, naj se obrne na porotni Odbor. Radi zadeve Marije Virant članica dr. št. 35 se postopa po odloku vrhovnega zdravnika; sklene se, da se odklonijo stroški operacije. Zadeva člana Blasler Gašper od dr. št. 47 se prepusti gl. tajniku. Zadeva Anton Gostinčič od dr. št. 1. On prosi gl. odbor, da se mu izplača vseeno podpora, akoravno je prišlo njegovo uradno spritvalno 13 dni prekasno, se ravna po pravilih. Zadeva člana Frank Golob od dr. št. 73. Ako on dokaže, da je v pravem času poslal njegove prispevke na društvo, se mu nakáže podpora. Zadeva dr. št. 20 se pritožuje omenjenega dr. čl. M. Ogrady, da se pri dotičnem društvu odbor ne ravna po pravilih pri sprejetju novih članov! Slep se je, da se morajo novi kandidati za vstop dr. zdravniško preiskati v navzočnosti enega ali dveh članov.

Zadeva člana Josipa Koprivnikar od dr. št. 56. Ki se pritožuje, da ni nikdar skebal. Iz resolucije se pa razvidi, da je bil v resnici skeb. Se ravna po pravilih. Tajnik prečita nasvet od vrhovnega zdravnika glede operacij; Vrhovni zdravnik priporoča natančen ustroj, za izplačevanje operacijskih stroškov, ker so pravila nekoliko pomanjkljiva v tej točki. Gl. odbor uvidi, da je potreba nekaj ukreniti v tej stvari. Debatirajo o tem vsi zborovalci. Stavljen je predlog, da se odpravi izplačevanje za operacije. Proti predlogu, da se sprejme nasvet vrhovnega zdravnika, katere operacije naj se izplačuje. Posredovalni predlog, da se da na splošno glasovanje dva predloga: Ali naj se sprejme nasvet zdravnika; to je, da se izplačavajo operacije še nadalje ali se opuste nagrade za operacijske stroške. Ker pa zahteva postava, da se mora vsake vrste izplačila, izplačevati s posebnega sklada, in se mora vsaki sklad, posebno svoto plačevati, tako smrtninski sklad, bolniški in t. d.

Tedaj pa moramo dostaviti še sklad za operacije, to je zvišati moramo assessment 10 centov na mesec za operacije. To bi pa pomenilo zopet velika uplavljanja že pri sedanjem visokem assessmentu. Vname se debata radi lestvice.

Predlog, da se razpiše assessment takoj za mesec Marec po lestvici.

Proti predlogu, da se poviša za 25 centov meseca Marca, ter da se razpiše assessment po lestvici za April. Sprejet proti predlogu.

Sklene se, da se dobi pomočnika kakor hitro mogoče za ureditev lestvice.

Brat predsednik zaključil sejo ob 9. uri zvečer.

Matt Gabrenja, zapisnikar.
Frank Pavlovič, predsed.

Conemaugh, Pa.

Iz urada nadzornega odbora Slov. Del. Podp. Zveze.

V Glasilu S. N. P. J. z dne 6. febr. piše dopisnik rojak Somrak iz Clevelanda, Ohio med drugim tudi, da je podjetje S. D. P. Z. prešlo v roke delničarjev.

Ker nam ni znano, li je v omenjenem dopisu pomota, ali je kako podjetje v Clevelandu, ali sploh kje drugje z istimi začetnimi črkami, ali je isto nalašč v škodoželjnosti objavljeno, smo primerjati naznaniti vsem članom in članicam S. D. P. Z., kot tudi vsem drugim rojakom, kateri so bili povodom istega dopisa morda napačno podučeni o poslovanju Slov. Del. Podp. Zveze, da je uradovanje pri zvezi v najlepšem redu. Kar se tiče gospodarske uprave, je urejeno premišljeno in sigurno. Denar vložen na obresti v dobrih bankah, katere plačujejo obresti po 4%, ter so povrhu položile še varščine za vložene vsote; tako, da je varnost dvojno sigurna. Od denarja, kateri je vložen na čekovni račun, plača banka istotako obresti po 2%.

Računske knjige tajnika se natančno vjemajo z onimi blagajnika, in denarja je istotako natančno do centa toliko, kot izkažejo knjige. Upamo torej, da je poslovanje S. D. P. Z. s tem dovolj po-

jasnjeno. Finančno stanje je razvidno iz računov, kateri so bili priobčeni v Glasilo Proletarec.

Omenjenega dopisnika pa prosimo, ako je bila pomota, da isto pojasni, ako pa je menil tako, kot bude večina čitateljev istega dopisa razumela, pa naj blagovoli navesti dejstva, katere bodo količkaj podprla omenjeno trditve. Wiljem Sitter, F. Tomažič, Nick Povše, Nadzorniki Slov. Del. Podp. Zveze.

PRUSKA VOJAŠKA JUSTICA.

Sodniki morajo biti neodvisni. To velja tudi za nemške vojaške sodnike. Zdi se pa, da iščejo nekateri teh gospodov le svojo odvisnost od zdravega razuma in od ljudskega pravnega prepričanja, medtem ko se na drugi strani prostovoljno podajajo v vsakovrstne druge odvisnosti. Razsodba strassburškega vojnega sodišča, s katero so bili zabernski oficirji polkovnik Reutter in lajtnant Schadt in Forstner oproščeni, je globoko užalila pravni čut skoraj vsega prebivalstva v Nemčiji. In temu so gotovo ni čuditi, če se pomisli, kakšen vtisk so po vsej državi napravile vesti o znanih dogodkih v Zabernu. Razum konservativcev, ki so načeloma vedno na strani vojaštva, tudi če bi izvršili najkrutejšo nezakonitost, je ves parlament obsodil nastop vojaštva v alžaškem mestu. Kancelar je dobil nezaupnico, ker je izkušal opravičiti nastop vojaških oblasti, pa se je moral potem izgovarjati, da mu zdravje ni bilo povsem v redu, ko je govoril v državnem zboru. Cel o cesar Viljem je pokazal, da ne soglaša s tem ravnanjem, pa je poslal ves polk iz mesta.

V pravnih rečeh se gotovo javno mnenje včasih moti. Ali proces proti zabernskim oficirjem je bil javen in vsakdo je lahko presojal, kaj je dokazano, kaj da ne. Predsednik je pač tako vodil razpravo, da je postala kolikor mogoče ugodna za obtožence. A ni se dalo zatajiti, da se je polkovnik Reutter povsem na svojo pest in popolnoma neopravičeno prilačil eksekutivno blast in ravnal v Zabernu, kakor na sovražnikovih tleh. Med pričami so bili državni pravdniki in sodniki, pa so potrdili, da je bil nastop vojaštva popolnoma nepotreben in neopravičljiv, da ni bilo mogoče z njimi niti pametno govoriti. Tudi te sodne osebe so bile aretirane; in vojaški sodniki bi si bili vendar lahko rekli, da imajo njih civilni tovariši menda vendar toliko treznosti, da ne bodo kar trumoma kršili zakone.

Dognano je, da je vojaštvo zaprla aretirane civilne osebe čez noč v pandursko klet, da so tam zlostavljali ljudi in da so bili nekateri tudi poškodovani. Dognano je, da je vojaštvo moralo s častniki in podčastniki na čelu v privatna stanovanja, kjer ni imelo kaj opraviti. Polkovnik je pa kratkoma vpeljal obsedno stanje, na ulici se je vojaštvo svojevoljno pripravilo za streljanje, patrolje so hodile po mestu in strašile; polkovniku se ni zdelo niti potrebno, da bi bil to komu naznanil.

Kršenje zakona je bilo tako očitno, dejanja so tako dokazana, da se jih vojno sodišče vendar ni upalo utajiti. Pomagalo si je s tem, da se polkovnik ni zavedal nepostavnosti svojega ravnanja. Kaj bi bilo, če bi se ropar izgovarjal: "Nisem vedel, da je protizakonito, če vzamem potniku zlato uro?" Kako lahko bi dosleden anarhist dejal, da ne pozna zakona, ki prepoveduje metati bombe, ker se po svojem anarhističnem prepričanju sploh ne briga za zakone. Ampak pomagal mu ne bi tak izgovor nič; zašili bi ga brez obzira na njegovo pravno zavest.

Nemško prebivalstvo je izza strassburškega procesa prepričano, da velja na Pruskem dvojna pravica, ki prepoveduje civilistu skoraj vse, oficirju pa dovoljuje, kar je prepovedano drugim. Ta vtisk se izraža tudi v časopisju, za parlament pa že pripravljajo skoraj vse stranke razum konservativne primerne interpelacije. Vojno sodišče je dobro vedelo, da je njegova sodba v navskrižju s pravnim prepričanjem vsega nevojaškega prebivalstva. In če njsjo možje, ki so v Strassburgu

sodili, idioti, so morali tudi vedeti, da krivo sodijo. Bili so torej resnično neodvisni od javnega mnenja, od ljudskega pravnega prepričanja, tudi od nazorov učeni sodnikov; neodvisni so bili od volje, ki jo je izražal parlament, neodvisni celo od cesarjevih misli. Popolnoma neodvisni pa vendar niso bili.

Predsednik vojnega sodišča je takoj, ko je bila sklenjena oprostilna sodba, brzojavil policijskemu predsedniku v Berlinu Jagovu in pa znanemu veleposestniku Oldenburg-Januschau, ter obema — čestital. Tako občasno je privatnih oseb je gotovo za sodnega predsednika precej nenavadno; še neobičajnejše pa postane z ozirom na osebi, katerima je bilo brzojavno poročilo s čestitko namenjeno. Policijski predsednik Jagov si je bil dovolil imperinentno kritiko tiste sodbe divizijskega sodišča, s katero je bil obsojen lajtnant Forstner, ker je težko ranil nekega poabnjenega delavea. Oldenburg Januschau pa je tisti prevzetni junker, ki je v državnem zboru nekoč dejal, da mora imeti cesar vedno toliko moči, da lahko z enim lajtnantom in desetimi možmi razžene parlament.

Če predsednik sodišča že res ni objektivni, bi se smelo vsaj zahtevati, da ne kaže tako demonstrativno svoje pristranosti. Kajti sodniki imajo tudi na Nemškem, pa tudi pri vojakih, soditi po veljavnem pravu, ne pa po njih političnih nazorih. S tema brzojavoma je vojni sodni svetnik Jan le potrdil, da ni bil zanj merodajen zakon, ampak da je oprostil oficirje, ker so oficirji. Oba brzojava sta pravokatorična, in če je sodba sama izvala vihar ogorčenja v Nemčiji, ga te čestitke še povečajo.

ENVER BEG.

Še ni minilo leto dni, odkar je bil Enver beg predmet najbesnejšega sovraštva v turški armadi. Pred Cataldo so ležale turške čete in z dobrimi očmi je bilo iz njihovih vrst mogoče videti bolgarske predstraže, za katerimi so bile kolone vsak hip pripravljene, da naskočijo turške pozicije. Turški generali in oficirji pa so žugali, da popeljejo svojo armado proti — Carigradu, da maščujejo umorjenega Kjamilovega vojnega ministra. Morila pa so imenovali — Enver bega. In zdaj je Enver beg vojni minister.

Zelo neenaka je usoda tega moža, okrog katerega se spletajo že romantične legende. Nekaj a vantarističnega je vsekakor v njegovem življenju. Kot mlad častnik je bil začetnik mladoturške revolucije. Dolgo je bil duša upornega gibanja zoper Abdul Hamida, svojega sultana in vrhovnega poveljnika. Potem je organiziral mladoturško stranko, bolj s strastnim temperamentom kakor s preudarajočim razumom in za njene politične grehe je zelo soodgovoren. Ko je Italija napadla Tripolitanijo, je pohitel tja organizirat arabski upor. Njegova vlada je sklenila mir z Italijo in prepustila svojo afriško posest, ali Enver beg se ni zmenil za to, temveč je nadaljeval neregularno vojno. In kdove, kaj bi se bilo izleglo iz tega, da ni zadel Turčijo večja nesreča — balkanska vojna. Enver beg se je vrnil v Evropo. Nekaj časa ni bilo slika-ti nič posebnega od njega, le tupa-tam kakšen fanatičen govor, kakšna izjava, kakšen protest. Naenkrat pa je bil zopet v prvi vrsti, ko je hotel Kjamil pod pritiskom velesil skleniti mir, izročiti Odrin Bolgarom in prepustiti odločitev v Egejskih otokih Evropi. Preko noči je Enver beg improviziral revolto, naskočil Porto, pri čemur je bil ubit vojni minister Nazim, pridobil Kjamila za demisijo in izsilil od sultana imenovanje mladoturške vlade.

Tedaj so prišli zanj slabi časi. Njegovo življenje je bilo v večni nevarnosti. Skrivati se je moral, pa vendar ni ušel vsem atentatom. Enkrat je bil baže ranjen — še danes se ne ve natančno, kako je bilo si tisto epizodo. Ko se je obnovila balkanska vojna, se je udeležil vojnih operacij, brez sreče. Nadaljevanje vojne sploh ni orineslo Turčiji uspeha. Ko je morala naposled vendar sklepati mir, so bile njene izgube še večje kakor pred padcem Odrina. Enver-

jeva zvezda je popolnoma poblede-la.

Naenkrat je prišel veliki preobrat. Balkanski zavezniki so se spopadli med sabo. Rumunija se je vmešala. Bolgarska je morala takorekoč zadnjega vojaka dirigirati na novo bojišče. Tracija je ostala skoraj brez vsakega vojaškega carstva, v Odrinu je bil znaten oddelek, ki se ne bi mogel menda niti enemu polku uspešno upirati. Tedaj je zaplatelo Enverju v žilah. Ne da bi vprašal vlado, ne da bi se brugal za višje poveljništvo, je zbral kakor kakšen condottiere iz srednjega veka, toliko vojaštva, kolikor je mogel, pa odkorakal čez mejo, v Trakijo, v Odrin.

In topot je bil uspeh na njegovi strani. Pomagal mu je ugodni položaj, zmagal je brez količkaj resnega boja, Turčija je dobila velik kos izgubljenega ozemlja nazaj, sveti Odrin je ostal v njeni oblasti, osmansko carstvo je zopet evropska država. In zdaj je Enver beg njen vojni minister. Tupatam, zlasti v Parizu, gledajo pisano na ta preobrat. Turčija se trudi na vsoto, da bi reorganizirala svojo vojaško silo. Pozvala je cel trop nemških generalov in častnikov ter jim izročila veliko večjo oblast nego so jo nekoč imeli nemški instruktorji v njeni armadi z generalom Goltzom. Celozborniško poveljništvo v Carigradu je izročeno nemškemu generalu. Vlada je od Brazilije kupila nadrednot in pripravljala splošno obnovitev svoje mornarice. Ali vse te vojaške reforme ne bi zbudile veliko nemira kolikor imenovanje Enver bega.

Njegovi impulzivni naturi je mir zopern in kakor hudiča kadilo. Misel, da je Turčija premagana je fej glavi neznosna, in v njej živi gotovo misel na revanšo. Mogoče da gledajo črnogledi prefrno. Tako hitro kakor se marsikomu zdi, ne pride do vojne na Balkanu, kjer je vse tako izčrpano — in Turčija ne najmanje — da je vsem počitek potrebnejši od vsega drugega. Utajiti pa se ne da nikakor, da imenovanje Enver bega ni najboljšje znamenje za balkanski mir, zlasti ker je raz bita balkanska zveza, ki bi že s svojim obstankom zmanjšala nevarnost nove vojne.

ALBANIJA BREZ KONCA IN KRAJA.

Avstrijski oficiozni listi že delajo iz princa Wieda junaka. Mladoturška zarota, v katero je bil zapleten tudi njegov prerok in naš prijatelj Izmail Kemal, ga ni uplašila. Prinčeva prtljaga se že odpravlja v Drač. Za svojimi kovčegi pa pojde sam izvrševat svojo zgodovinsko misijo v Albanijo. Berehtoldova "Albanska korespondenca" poroča obenem iz Bukarešta, s kakšnim hrepenenjem da pričakujejo v Rumuniji živeči Albanci prihod gospoda Wieda, ki ga že imenujejo Viljema I.

Prijetneje bi bilo za nemškega princa, če bi prihajale take vesti iz Albanije. Seveda bi moral biti tedaj zelo lahkoveren, če bi jim zaupal. Tudi Izmail Kemal je slovesno izjavljval, da ni nič na svetu nujnejšega od imenovanja in prihoda albanskega kneza ter je zagotavljal Wiedu svojo udanost. To ga pa ni nič motilo, ko je pripravljval tla za izet pašo; in kakor je on znal točiti besede od dejanja, tako bi znal še marsikateri drugi Albancee počitno pozdravljati protestantskega kandidata, in praktično pa delati za mohamedanec.

Na vsak način je velik pogum, ki ga sedaj pripisujejo Berehtoldovemu pretendentu, nekoliko dvomljiv z ozirom na dolgo obotavljenje gospoda princa. Zdi se, da se mu je korajža povečala bolj vsled zunanjega pritiska kakor iz notranje odločnosti. Odpošiljatev njegove prtljage izgleda kakor de monstracija, ki naj bi napravila vtisk na Albance in na Turke, pa učinkuje doslej prav toliko kolikor glasovita demonstracija brodvaja proti Črni gori.

Sočasno z zanimivo vestjo o Wiedovih kovčegih, v katerem je menda shranjen že tudi kneževski ornat, prihajajo nekatera druga poročila, ki niso pravzaprav nič manj interesantna. Čete Esad paše so baže zavzele Elbasan, ter povzročile v mestu, ki gori, velik masaker. Mladoturki pa pripravljajo povesteh iz Soluna novo-

ekspedicijo v Albanijo in so vso deželo preplavili s svojimi genti. Zelo mikavna torej ni situacija za gospoda princa na noben način. Kar žele Albanci v Bukareštu, ne pride posebno v poštev, dokler je očitno, da žele Albanci v Valoni in Draču, v Skadru in Tirani vse kaj drugega. Povrh se tudi še zdi, da se pretkani Izmail Kemal še nikakor ni dal ugnati v kozji rog; v Parizu imajo namreč poročilo iz Valone, da ostane plemeniti mož ne čelu provizorične vlade in se mu ne sanja, da bi opustil javno delovanje v prid mednarodni kontrolni komisiji.

Če se vse natančno premisli, tedaj se to pravzaprav ne vjema popolnoma s prvimi telegrami, ki so pripovedovali, da je navihani gospod demisioniral in obljubil, da zapusti Albanijo. Sicer ni bilo mogoče, da je kaj obljuboval; ali obljuba in izpolnitev se pri njem očitno razlikujeta. Če pa je mednarodna kontrolna komisija, ki zastopa takorekoč velesile, zahtevala, da naj gre zlahtni beg v tujino, pa ji on tako kljubuje, da ne odstopi niti od vlade, tedaj mora biti vpliv komisije že v Valoni čudovito majhen. Da ga nima v deželi prav nič, pa dokazuje prediranje Esadovih čet, ki so po zadnjih vesteh iz Ohrida zavzele vse vasi med Elbasanom in Podbradem, razpostavile ob albansko srbski meji straže in napredujejo skoraj brez odpora.

Prince Wied nima torej v Albaniji nikogar razum brezmočne kontrolne komisije in holandskih žandarskih oficirjev, ki imajo menda dosti opraviti, da varujejo sami sebe. Proti njemu je albanska vlada, proti njemu so mohamedanski baýraktarji in mohamedanska plemena. V deželi operira Esadova armada: od zunaj pripravljajo Turki napad. V Albanijo priti ne bo princu Wiedu težko; v Albaniji ostati bo težje. Odločno pa bi se morali zahvaliti za to, da bi šli avstrijski vojaki varovati njen na pesek postavljeni tron in da bi avstrijski narodi žrtvovali poleg denarja še kri za nemškega princa.

Neki štrajkar piše, da je kralj McNaughton obljubil Švajterju za zaslug lepo medaljo iz "ku-fra", na kateri bo naslikana flaša "nemške"! Čestitamo!

SODRUGI!

Vsak socialist bi moral naročiti "PROLETARCA," kajti list živi samo od svojih naročnikov.

Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA," kajti to je prva naloga naše stranke.

Vsak socialist bi moral točno plačati naročnino za "PROLETARCA," ker le na ta način se zamore osigurati napredek nasemu listu.

"NAŠI ZAPISKI".

Kdor se hoče podučiti, kaj je socializem in kaj socialisti hočejo, ta naj se naroči na "Naše Zapiske" katera revija se odlikuje po svojih originalnih in interesantnih člankih.

"Naši Zapiski" so edina slovenska znanstveno socialistična revija, ter jih ureduje sodrug dr. H. Tuma, odvetnik v Gorici.

"Naši Zapiski" izhajajo mesečno v obliki leposlovnega lista (magazin) ter stanejo za celo leto za Ameriko \$1.30. Naslov: Uprava "Naših Zapiskov", ulica Treh Kraljev, šte. 16, Gorica, Primorsko, Austrija.

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA"!

Kdor želi čitati podučne članke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA."

"Zarja" izhaja v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6/II in stane za Ameriko \$6 za celo leto.

Ali že imate prvi državljanski papir? Ako ne, pojdite precej tu tri pon! Ako ga imate, vzemite kakor hitro mogoče drugega. Delavec brez volilne pravice, je čolnar brez vesla. Kdor bi lahko volil in ne voli, je zločinec, ker je kriv, da drugi trpe zaradi njega.

Ali si je že vaša organizacija naročila 100 iztisov "Socialistične knjižnice", katere bodeste razdelili med nezavedne tovariše na prihodnji veselici. — Ako tega še niste storili, skrbite, da se to zrodi.

Stranka

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE
J. S. Z. DNE 7. FEBRUARJA
1914.

Navzoči so: Polovina, Godina, Petrič, Dubravac, Savič, Begič, Vrkljan, Krpan, Hren, Aleš in Bajskič.

Prečita in naznaje vzame se list tajnika wisconsinzinskega konferenčnega odbora, ki poroča o delu in agitaciji v Kenoshi in Racine. Pravi, da priredijo zadnje dve organizacije skupno veselico, na kateri bi potrebovali govornika. Zaključni se, da gre tje sodr. T. Cvetkov.

Prečita se dopis sodr. Podboja, ki poroča o stanju kluba in teškoče glede agitacije, kar se vzame naznanje.

Sodr. Polovina, ki opravlja tajniški posel v odsotnosti sodr. Šušnjarija, poroča, da je poslal na klube letak glede pokritja stroškov za Glumčev pogreb.— Sodr. Dubravac poroča, da je bilo teh izdatkov \$211.25. Pokritja dozdaj je pa \$108.48.—Zaključni se, da ostanejo novci, ki pridejo na tajništvo v ta namen v blagajni Zveze in se pozneje odračuna potrebno svoto Radnički Straži.

Sodr. tajnik poroča, da je bilo v januarju prodanih 2608 mark.

Sodr. Savič poroča o Bolgarskem kongresu, kjer je bil kot zastopnik J. S. Z. Omenja, da je pričakoval referata o pridruženju njih federacije k eni ali drugi socialistični stranki, da pa na njegovo začudenje do tega ni prišlo. Po večini se bolgarski socialisti bavijo le s svojimi notranjimi rečmi in polagajo le malo važnosti na ameriško življenje in razvoj tukajšnjega kapitalizma. Njih gibanje je samo nekakšno filozofiranje brez kakšnega praktičnega dela. — Kot take-organizirane, jugosl. soc. zveza ne bo pridobila Bolgare za naše gibanje, pač pa z vnanjo agitacijo in vzglednim delom, ki ga vrši zveza.

Odpre se debata radi tiskarne. Sodr. Savič omenja, da kot predsednik odbora za tiskarno nima ničesar poročati, ker tajnik ni sklical nikoli seje, in zato ta odbor tudi ni izvršil nobene take zadeve, ki bi značila kakšno posebnost z ozirom na napredek narča za tiskarno. O zadevi govore Petrič, Godina, Vrkljan, Dubravac. Zaključni se, da se nalaga tajniku odbora za tiskarno, da skliče v februarju sejo tega odbora in da se povede malo več agitacije za zvezno tiskarno.

Petrič upraša, kakaj Narodni Glas ne prinese oglasa za zbiranje prispevkov za tiskarno, ker Proletarec ga je že danjaj prinesel. Ista dolžnost veze Radnički Stražo.

Frank Petrič, zapisnikar.

Objava

Jugosl. social. klub št. 27 v Clevelandu, O., priredi dne 22. februarja t. l. ob 2. uri popoldne ustanovni shod glede ustanovitve social. pevskega zbora.

K temu shodu se najljudneje vabijo vsi sodrugi in prijatelji petja.

Za obilno udeležbo se priporoča ODBOR.

Pueblo, Colo.

Delavstvu v Pueblo in okolici naznanjam, da se je ustanovil Jugoslovanski socialistični klub, kateri ima že sedaj lepo število članov pod svojo zastavo. Seje kluba se obdržavajo vsako nedeljo ob dveh popoldne v Rojčevi dvorani na Bessemerju. Vstop je vsaki osebi prost, najbo že član ali ne. Vsak je dobro došel!

Apeliram torej na slovensko in slovansko delavstvo sploh, da se pridružijo klubu in tako pomagajo graditi boljše bodočnost delavskemu razredu. Posebno pa čitatelji in naročniki Proletarca stopite v vrste Vaše politične organizacije.

Dovolj dolgo smo zaupali raznim kapitalističnim politikarjem, in kakšen uspeh je od tega? — Razmere v Michiganu in Coloradu, kjer je vsa politična mašinerija v rokah kapitala in njegova hlapcev, vladnih mamelukov.

Stopimo v politično arena inteligentno in kot razredno zavedni delavci — socialisti. Osvoboditev delavskega razreda iz kapitalistične sužnosti odvsi le od delavcev samih! Chas Pogorelec, tajnik.

Pittsburgh, Pa.

J. S. Z. klub št. 131 obdržuje v bodoče seje dvakrat v mesecu in sicer vsako drugo in četrto nedeljo. Seje se vrše v Poljski hali na Plummer St., št. 4514—4516. Začetek veno ob 9. uri zjutraj. Prihodnja seja je torej dne 22. feb. Tako ima vsak sodrug lepo priložnost se udeležiti vsaj ene seje v mesecu.

Rojake, kateri se zanimajo za socialistično gibanje, so tem potom uljudno vabljeni na seje v svrhu pistopa v naše vrste.

Tajnik kluba št. 131.

Chisholm, Minn.

Cenjeni sodrug urednik:—
Prosim natisnite sledeče: Pri nas se bližajo volitve za občinske zastopnike; vrše se 10. marca. Slovenski delavci! Bodimo ta dan vsi enega mišljenja, namreč tega, da izvolimo mestnim zastopnikom delavske kandidate. Do danes še nismo imeli tako lepe prilike izvoliti si svoje zastopnike v občinski zastop, kakor to pot. Če bodo vsi delavci glasovali za naše kandidate, bodo gotovo izvoljeni. Socialistična stranka je postavila dva kandidata za trusteeship in sicer je prvi sodrug Anton Mahne, drugi pa finski sodrug Maatt Jasko. Oba sta delavca in torej poznata naše težnje. 10. marca moramo izvoliti oba v urad čisholmske občine!

Pozdrav vsem zavednim volilcem!

Joseph Ule.

Chisholm, Minn. Naznanje!

V nedeljo 1. marca se vrši seja kluba št. 22 in sicer točno ob 1/2 9. uri zjutraj v dvorani Frank Medveda (up stairs). Zadnja seja je bila zelo slabo obiskana: Opozarja se torej to pot, da se te seje udeležijo vsi člani zanesljivo, ker je na dnevnem redu več važnih reči, katere je treba rešiti.

Socialistični pozdrav!

M. Maurin, tajnik.

Milwaukee, Wis.

Za organizacije v Wisconsinu.
Jugoslovanski socialistični klub št. 9, 35, in 37 priredi v nedeljo dne 1. marca t. l. veliko skupno veselico s koncertom in plesom. Veselica se vrši v South Side Turner Hali na National Ave. med 2. in 3. Ave. Začetek točno ob 2. popoldne. V programu je tudi šaljiva igra "Propalica". Igra se začne točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnica v predprodaji 10 c. pri blagajni 25 c.

Vstopnice se dobe pri vseh članih klubov, ki prirejajo veselico. Na veselici bo govoril sodrug E. Seidel, kandidat za majorja. Kdor hoče imeti dobro zabavo in duševnega razvedrila, naj ne zamudi te lepe prilike.

S socialističnim pozdravom!

Thos Stepich, tajnik.

La Salle, Ill.

Člane Jugosl. socialističnega kluba št. 4. opozarjam, naj se udeležijo prihodnje seje, ki se vrši v marec. Sedaj že ni bilo tri mesece nobene seje. Kaj je temu vzrok? — Ali mislijo člani, da je dovolj, če plačajo svojo članarino, tistih 25 c. Ne, nikakor ni dovolj. Socialističen klub mora imeti vsak mesec enkrat svojo redno sejo, ker je vedno kaj važnega na dnevnem redu. — Sodrug! Če vem ni všeč, da se seje obdržavajo vsako prvo nedeljo, pridite na sejo in datum predugačite. Prosil bi torej vse člane, naj pridejo na prihodnjo sejo, da o tem odločimo. Na dnevnem redu je tudi drugih več ali manj važnih reči.

Na svidenje torej dne 1. marca v dvorani Jos. Mikločiča!

Socialistični pozdrav!

Vence Obid, organizator.

Fond za mich. štrajkarje.

Zadnji izkaz št. 336.....\$324.58
Nabrano na zabavi družt.
Sloga S. N. P. J., Waukegan, Ill. 5.85
Frank Mikuš, Waukegan, Ill.50
Frank Zore, Waukegan, Ill.50
L. Zimmerman, Farrell, Pa. 1.00

Skupaj do 24. febr.....\$332.43

Fond za coloradske štrajkarje.

Zadnji izkaz v št. 336.....\$111.12
P. Zmrzlikar, Winterquarter, Utah, 4.85

Skupaj do 24. febr.....\$115.97

Agit. fond za pošiljanje Proletarca mich. štrajkarjem.

Frank Kocian, Thomas, W. Va., za J. Žnidaršiča, F. Pelana, John Boziča, Tony Volka in M. Pekolj po 25c.\$ 1.25
700 iztisov št. 335..... 7.00
700 iztisov št. 336..... 7.00
700 iztisov št. 337..... 7.00
Primankljaj 3. febr..... 75.32

Skupaj.....\$96.32
Današnje pokritje 1.25

Primankljaj dne 24. febr.....\$95.07

Tiskovni fond

Zadnji izkaz v št. 336.....\$331.04
Jos. Robich 25
J. Stanišar 45
P. Kočevar, Reading, Pa. 25

Skupaj do 24. febr.\$331.99

Listnica.

A. G. Lloydell, Pa.: Sličan dopis je poslal že nekdo drugi in je bil že priobčen. — Pozdrav!

Klobuk doli pred neumnostjo!

"Učen" slovenski farmar, ki se ni podpisal, je priobčil v "Glas Svobode" z dne 30. februarja neko skup zmešan brozgo pod naslovom "Pobeljeni grobovi in mi", ki bi imponirala le norem v norišnici kot učen članek.

Na to brozgo, v kateri misel pobija misel, ki nima začetka ne konec, ne bi bilo vredno reagirati, da se pisarček ni povzdignil o socializmu do teh učenih stavkov, ki se glase doslovno: "Kaj pa je pravzaprav socializem? Nič drugega ni, kakor nevidna naravna moč, katera združuje ali napaja našo "dušo" z mislijo do delovanja telesa, da kako dobro stvar pričnemo in jo dokončamo v prid celega (!) človeštva."

"Slovenski farmar" brez imena je torej pogodil s prvim strelom ptiča tako zvrstno, da se je farmar mesto ptiča zvrnil mrtev na tla. Marsikakšna neumnost se je do danes zapisala o socializmu, ali priti je moral "slovenski farmar", seveda brez imena, da je posekal vse Pavlihe, ki so obrnili svojo topo kopje proti socializmu.

Zdaj se pojdi solit vsi socialisti, ki trdite in ste prepričani da je socializem gospodarski nauk, ki uči, da naj se današnji roparski kapitalistični sistem nadomesti s socialističnim, po katerem bodo vsi ljudje imeli enake pravice do produktivnih, razdelivnih in prometnih sredstev! Good bye! utopistični socialisti: Robert Owen, Saint Simon in Favrier! Z Bogom socialistični misleci Karl Marks, Liebknecht, Lasalle, Bebel, Jaures in drugi! Slovenski farmarski Pavliha vas je pobil s par stavki. Po njegovem nauku je

teba, da naše "duše" le hočejo, da gremo na prostor, kamor tudi cesar hodi peš, da oričemo odkladati odpadke in jih znosimo potem na njivo, da tako koristimo "celemu človeštvu" in socializem je tukaj!

Klobuk doli pred tako neumnostjo!

BELEŽKE

Neki siromak v Freeportu, R. I., je bil obsojen na 60 dni zapora, ko je ukradel kos kruha. To je zločin! Po postavi bi moral mož umreti gladi in potem bi prodali njegove kosti za gnojilo. Taka je kapitalistična civilizacija!

Rusija namerava dati Sibiriji samovlado (home rule). Tisti, ki trpe pod železno peto kozakov v Coloradu in Michiganu, si bodo kmalu želeli, da so v Sibiriji.

John Jacob Astor, dveletni sin Astorja, kateri je utonil s Titanicom vred, ima že tri milione dolarjev premoženja. Dveletno dete ima tri milione! "V potu svojega obraza boš jedel kruh", je nekje zapisano. Kje se pa to izpolnjuje?

Ne pozabite na veselico s proslavo Pariške Komune 15. marca v Pulaski Hall na So. Ashland Ave. blize 18. ceste, Chicago.

Narodni demokratski komitej je izdal brošuro, v kateri hvali predsednika Wilsona in njegovo vladjo, češ kaj je vse storila dobrega za ljudstvo. Ljudstvo? Ali so v tem "ljudstvu" všteti tudi tri milioni brezposelnih dalcev?

John D. Rockefeller se brani plačati davke in vlada ga namerava tožiti. Ali se vam meša, ljudje božji? Davki so vendar zato, da jih plačajo reveži — ne pa millionarji!

Pravijo, da je Bog rekel prvi dan: "Bodi svetloba." Rockefeller je pa tisti mož, kateri je na svetlobo udaril pečat zasebne lastnine.

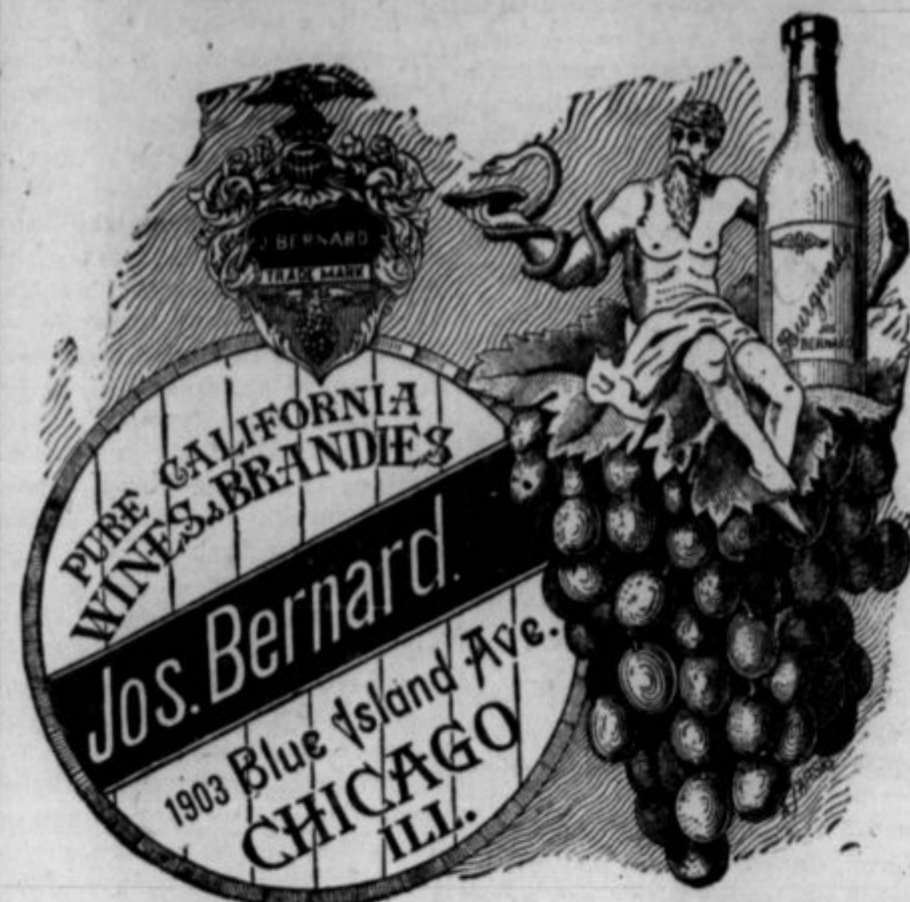
Sejem največjih čudovitosti.
"Lokal Anzieger" v Berlinu je nečavno razpisal nagrado tistemu, kateri imenuje sedem največjih čudes moderne dobe. Nagrado je dobilo sledečih sedem čudovitosti: brezžični brzojav, Panamski prekop, zračna ladja (dirigible), aeroplan, radij, kinematograf in parnik "Imperator".

— V West Virginiji namerava uvesti državno policijo na konju po vzoru Pennsylvanije, ker stopi z dnem 30. junija v veljavo državna prohibicija. Uverjeni smo, da bodo kozaki takoj na mestu, ako bodo delavci zaštrajkali.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI!

Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POSLJE NA DOM.



Ako živite izven Chicago, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, na:
JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE,
(DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.

VABILO NA SLAVNOST Pariške Komune

ki jo prirede

Jug. socijalistični klubi v Chicagi

DNE 15. MARCA 1914

v Pulaski dvorani, Ashland Ave., med 17. in 18. cesto.

Začetek točno ob 2. uri popoldne.

Igra v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Vstopnina je 25c za osebo.

VZAJMNI ODBOR.

Ravnokar sem prjel žalostno poročilo iz moje rojstne domovine, da je dne 21. januarja 1914 nemila smrt pokosila mi edinega brata Jožefa in ga položila v prezgodni grob.

Mladenič bil je 21. in ga nisem veliko poznal, ker ob času, ko sem se ločil od njega in moje rojstne domovine, je bil še otrok, sedem let star.

V stari domovini, vas Črešnjevec, fara Semič, na Dolenjskem zapušča žalujoče stariše in eno sestro omožena Skala. Pogreb se je vršil dne 23. januarja 1914.

Ker mi ni bilo mogoče biti pričnojemu, ko so položili ostanke dragoga edinega brata k večnemu počitku, me srce tem bolj boli. Svojo žalost in sočutje mi ni mogoče opisati, kot da izkipim iz žalostnega srca.

Oh! Ti bela žena nemila,
Kaj si vendar mi storila,
Položila si mi edinega brata v prezgodni grob.

Žalost ki si jo mi povzročila
Srce moje bude v solzah utopila,
Ker položila si mi edinega brata v prezgodni grob.

Bodi mi lahka mati zemlja!

John Movern,

469 Mesaba Ave., Duluth, Minn.

Pravi Pain Expeller je dobiti le v zavojih kot je naslikan tukaj. Izdelan pri F. AD. RICHTER, 78-80 Washington St., N. Y.

Mich. štrajk.

(Nadaljevanje s prve strani.)

se prepričali o mnogih zločinah na lieu mesta. Nešteta hudodelstva milice napram štrajkarjem bodo vsekar glavni faktor preiskave.

V nedeljo zvečer so milicijski baditi ustrelili drugega kozla. Aretirali so kongresnika Johna M. Evansa iz Montane, kateri je nepoznan hodil po ulicah Trinidada in se zapletel v pogovor z enim vojakom. Opazil ga je eden "višjih" v bližini in prijel Evansa, češ kaj šče. Kongresnik mu odgovori, da kaj ga briga. Miličar je nato vzel Evansa seboj in na postaji so šele zvedeli, da je "drzni tujec" edeu izmed kongresnikov, ki preiskujejo štrajk. Seveda so ga takoj izpustili in prosili za oproščanje. Evans ima pa lahko sedaj ve iz lastne skušnje, kako gospodarijo kozaki v Coloradu.

V ponedeljek so zastopniki premogarjev izjavili, da hočejo mater Jones za pričo pred kongresnim komitejem. E. P. Costigan, glavni pravni zastopnik štrajkarjev je izjavil, da komitej mora slišati iz njenih ust, zakaj je bila aretirana in zakaj je sedaj zaprta v bolnišnici sv. Rafaela. General Chase, vodja milice, je pa odgovoril, da ne bo pustil materi Jones pričati. Nastalo je vprašanje, kdo je močnejši, ali kozaška vlada v Coloradu ali zvezni kongres? Zadevo je imel rešiti guvernér Ammons, kateri je že prej izjavil, da je mati Jones zaprta na njegovo odgovornost. Guvernér je v terek kapituliral in dovolil, da sme mati Jones pričati, toda prosil je, da jo naj zasljišijo v Denverju, ne pa v Trinidadu, v središču boja. Kongresniki še niso odločili, kje bo zaslšana.

Tekom zadnjih dni je bilo zaslšanih nebroj premogarjev, ki so trpeli pod barbarsko vlado milice, privatnih policistov in zločinskih baronov premoga. Mario Zamboni, 18letni fant, je povedal, da so policisti devetkrat ustrelili nanj iz strojnih pušk in bil je le lahko zadet. Drugi so povedali, kako so vojaki nalašč povzročili eksplozije v bližini rudnikov na kar so imeli vzrok za aretacije in pretepanje štrajkarjev. Bryan orf iz Ludlowa je izpovedal, kako je lajtnant Linderfell rekel štrajkarjem, da je Kristus in vsi njegovi vojaki na konjih so Kristusi, vsled česar jih morajo ubogati kakor Kristusa. Zaslšani so bili tudi stavkoki, ki so ušli iz pesti tiranskih bossov. Povedali so, da so jih zvalili iz Pittsburga in ostalih istočnih krajev pod pretevo, da bodo dobili v Coloradu "homestead".

Predsedatelj Foster je pozval operatorje, da morajo osebno priti pred komitej na zagovor. Frank Gove, kateri zastopa operatorje, je protestiral, da bi visoki gospodje operatorji šli pred komitej, kjer bi se morali srečati iz lica v lice z voditelji štrajka. Do tega jih ni mogel prisiliti guvernér niti delavski tajnik Wilson. To bi bilo za nje veliko ponižanje! Foster je pa odgovoril, da on hoče barone premoga predse in če nečejo zlepa, ima on moč, da jih privede zgrda. In operatorji so se udali.

Preiskava se nadaljuje drugi teden.

Pisma štrajkarjev v Michiganu.

Calumet, Mich., 18. feb. — Cenjeni čitatelji "Proletarca"! Neka slika v eni zadnjih številčk tega lista je našega žeganega korporala Klopčiča tako dregnila, da je kar besnel jeze in v tem besneju so mu sline kar curkoma letele iz ust. Sreča, da ni bilo takrat nobenega štrajkarja blizu, kajti mogoče bi ga bil vgriznil in če bi se to zgodilo — štrajkar bi gotovo nikdar ne ozdravil in luka tudi zaprt ne bi bil.

Zavedni delavci in štrajkarji! Njemu ni dovolj, da vas blaji v svojih eunjih, temveč napada vas tudi na cerkvenem odru, kateri je zgrajen z vašimi teško zasluženi denarji. Ali se bote vi zavedni delavci še bratili s takim žandarjem kakor je Klopčič? Z njim, ki vas imenuje lenuhe in vas goni na vašo lastno škodo in v škebstvo? Ali bote takemu črnemu nasprotniku vaših pravic še dalje nosili vaše teško prislužene novce, da se bo mastil ob vaših žuljih in jezidli na vaših plečih? Mislim, da ne! Prepričan sem namreč, da ste spregledali; oči vam je odprl žegnani žandar Klopčič in ne

Šava, Junko, Mikič ali drugi. Ako se hočete posluževati verskih obredov — kar vam nihče ne brani — pojdite k drugemu duhovniku, kateri še ni niti ne bo nosil puške proti vam in kateri kolikor toliko simpatizira z vami ali saj ne deluje zoper proti vam in vašim pravičnim zahtevam. V slučaju krsta, pogreba itd. pojdite drugam. Hrvatski župnik Medin — kar je meni znano — je boljši, čeprav nekateri pravijo, da je boljši le zato, ker so večinoma vsi Hrvatje na štrajku. Ako vam pa eden ali drugi noče ustreči, kar zahtevate — pa tudi dobro! Bodo vam saj ostali v žepu še oni dolarji, ki bi jih imel vzeti pop. Iznenaden sem bil, ko sem slišal, da je šel neki štrajkar iz Copper City k korporalu Klopčiču, da bi mu otroka krstil. Toda "kaprol" Luka je vprašal štrajkarja če ima kaj denarja in ko ga zadnji ni imel, ni bilo krsta. Dotični štrajkar se je potem obrnil na nekega nemškega popa v Lauriumu, kateri je krstil otroka. Zakaj torej še greste k temu žandarju, kateri na vse kripelje dela, da bi Vas stri z ženami in otroci vred? S tem mu samo dajete potuho, da potem misli, da brez njega ne morete živeti.

Vi neunijski Slovenci! Zakaj vendar ne opustite delo ne vstopite v vrste svojih bratov? V večini vas slišim, ko pravite, da so štrajkarji na pravičnem potu in da naj vstrajajo v boju. Kaj to pomaga — nas vzpodbujati, da naj vstrajamo, a vi pa delate in s tem pomagate kompanijam, ki bi že davno bile poražene, da ni vas. Ako ne bi vi delali, potem ne bi delali tudi importirani škebje, ker sami so nezmožni in neveščiji rudniškega dela, ker še niso nikoli delali v takih rudnikih. Ali res nimate srca? Ako se vam ne smilimo mi štrajkarji, ki smo vaši bratje po razredu, mogli bi se vam smiliti saj otroci stavarjev, ki jih je na tisoče in ki trpe toliko gorja radi vas. Ne verjamite tistim, ki pravijo, da vas nečemo v našo sredo. Še ni prepozno. Ravno tako bote sprejeti kakor so bili drugi pred štrajkom in garantiram vam, da nihče vam ne bo rekel žal besede. To vam lahko potrdijo tisti, ki so zadnje čase delali in opustili delo ter vstopili v unijo, ko so sprevideli, da je tako najbolj prav. Ne poslušajte "Glasnika" in njegovih lažnjivih dopisovalcev. Ti zajemajo svoje laži in obrekovanja iz kompanijskega stranišča z imenom "Mining Gazette". Ne poslušajte žandarja Klopčiča, kateri je brez dvoma za svoje sramotno delo dobro plačan. Vem, da vas je veliko, ki ne bnikdar šli v škebstvo, da vas niso vtvo prisilili razni trgovci, zagnani žandar in njegova umazana eunja Gl. Ali še ne veste, kako slabo ime ima stavkokoz, pa naj gre kamor hoče med dobre delavce? Ali niste čitali v "Proletarcu" in v "Nar. Vestniku" kak sprejem je imel v Minnesoti puškar Ludvik Bahor? Ni mogel obstati med zavednimi delavci v Minnesoti, zato je moral pobrisati nazaj v škebski Calumet, kjer ima še nekoliko tal pod nogami. (Omenjeni mi je enkrat rekel, da je moj so rodnik v 3. 10. ali vrag sigavedi v katerem kolenu in meni je prav žal, če je to res.)

Kako pa je kaj kapitanu Mary Gree sedaj pri sreči? Kako se počuti, ko razne priče pripovedujejo pred kongresniki, kako je ona svoječasnno prodajala "tremanijo" "minerijsko" in "timbermanijo" in bila v zvezi z bossi C. & H.? Ali te ni nič sram, ko po celi Ameriki na milione ljudi čita tvoje ime in zgodovino svoje preteklosti, ko je bilo mnogo delavcev spedenih od dela in na njih mesto so pa prišli tisti, ki se tebi plačali po \$50, \$75 in sto dolarjev? Pred kratkim je Greetovka v Gl. — seveda skoval je tisto reč Muks — naštevala nekakšne "štrukeljčke". Le tiho! Tvoji štruklji, čibe, torte, konjak, cigare in še nekaj drugega, kar pa ni za v list, se ravno danes obrača na žerjavci pred člani kongresa. Ta godla je menda že tako dišča, da že polovica ljudi po Ameriki kar kiha od nje. — Bodoli Muks, Luka & Co. tudi sedaj pomagali prikrievati smrad, ki ga razkrivajo zavedni delavci v kongresni preiskavi? Mogoče. Kajti Muksu ona postreže z rakičico, a Lukki je za kupovala zlate palice, srebrne dežnike in mu pripenjala šopke svežih cvetlic na njegova črna prsa — seveda vse na račun nekega katoliškega dru-

štva. Pri nekem strogo katoliškem društvu, ki na svojih sejah točirujno vince Klopčiču, je ta ženska izvoljena za delegatinjo za prihodnjo konvencijo S. H. Z. Kakor žujem, bo na tej konvenciji mnogo žavednih, unijskih delavcev, ki bodo brez dvoma postopali s štrajkolomstvom v svoji sredi kot se spodobi in kakor so že storile vse slovenske in hrvatske organizacije — izvzemši K. S. K. J. — Kofe-kolektor alias calumetski Zotti alias Happy Hulgian pride tudi na dotično konvencijo. Pravi, da bo s seboj nesel postavo, to se pravi puško. On je tisti šlovek, kateri je lagal, da nam je rekel Janko Terzič vzeti puške v roke — a zdaj bo pa on vzel puško na konvencijo S. H. Z. Zavedni delavci — delegatje ne bodo vzeli pušk seboj, ker njih orožje je beseda in upam, da bodo s tem orožjem pometli z delavskimi piškavkami kot so Happy Hulgian, kapitan Mrs. Gree in nekaj drugih.

Vam pa, ki še skebate, priporočam, da greste iz rudnikov in vstopite v naše vrste dokler še ni prekasno.

Leo Junko.

Mohawk, Mich. — Cenjeno uredništvo! Sprejmite teh par vrstice v naš delavski list "Proletarec". Kakor vam je znano, je tukaj še zmiraj štrajk. Ne morem si kaj, da ne bi odgovoril na nesramne laži "Glasnikove". Ta list pravi, da se je vrnilo 50 štrajkarjev v Keweenaw County nazaj na delo. To je grda laž! Nam so razmere tukaj bolj znane, kakor "Glasniku". 1400 nas je še zmiraj tukaj na štrajku, ki dobivamo podporo in to vas peče pri "Glasniku" in deputija Klopčiča. Zadnji teden sta se vrnila samo dva kimovca nazaj na delo in "Glasnik" je napravil iz dveh 50. Dalje pravi isti list, da je bilo zadnje soboto 15 štrajkarjev aretiranih. O vi lažnjivci! Povejte nam samo za enega, ki bi bil aretiran zadnje soboto. Ti skebska eunja, laži ti ne bodo pomagale! Mi se čvrsto držimo gesla: Naprej do zmage! Tukaj v Keweenaw nas je okoli 200 Slovencev in okoli 400 Hrvatov, pa še nobeden ne nosi skebskega imena. To vas peče pri "Glasniku", kaj? Zakaj nam pošiljate svojo eunjo toliko časa brezplačno? Radi bi videli tukaj vašega zastopnika, koliko naročnikov bi dobil za "Glasnik"! Mi beremo napredne delavske liste in jih bomo, ne pa usilbega "Glasnika". Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike.

Štrajkar iz Keweenaw.

Dodgeville, Mich., 19. feb. — Sedem mesecev že traja naš boj in mi smo še vedno na evrstih nogah. Naša zmaga ni več daleč. Kongresna preiskava bo brez dvoma nam v korist. Sedaj je prišel zadnji kongresnik Hamlin iz Missourija. Zagovorniki kompanij se trudijo na vse sile, da bi kako "nablufali" preiskovalce, ali pomagalo ne bo nič. W. F. oof M. je pa pravi poti, to se pravi, da štrajkarji delamo po postavi in nihče nam ne more očitati takih zločinov, kot se lahko dokažejo kompanijam. Naš boj je pravičen in potreben. Zato pa družbe bobnajo v svet, da nam ne bo preiskava nič koristila. Samo počasi, da se malo zdani! Do sedaj je vladala tema v tem sibirskem kosu Michiganu, ali danes je že precej svetlega solca, pa ga bo še več. Do sedaj smo delavci volili Ferrisa, republikanca in demokrata, kakor so nam že pripravili bossje, ampak odslej bo drugače. Sedaj vemo, da voliti za republikance ali demokrate pomeni voliti za kapitaliste in za našo lastno sužnost. Zato pa bomo odslej volili tako, da ho najprvo nam prav — kapitalisti nam si pa sami pomagajo, kakor smo si morali dozdaj mi. O, ne bo nas peščica oholih kapitalistov več imela v strahu in pokorščini!

V št. 335 sem poročal, da je bil finski štrajkar John Laitia obrtstreljen po dveh skebih. Zadnji četrtrek ponoči je izdihnil in zapustil ženo, ter sedem nepreskrbljenih otrok. Vidite, nesrečni skebje, kaj delate? Koliko gorja ste že prizadjali, a še vam ni zadosti. Odprite oči in pridite v naše vrste, dokler je še čas.

Štrajkar.

Pisma Jaka Štrigelnu.



Priloga I.

Drag Jaka: — Letos mam pa res smolo spiebursk Slovinc. Spet t' mam eno žalostno novico poročti. Ni dovgtga k' sm t' pisu d' smo napravil velko veselico za krajnsko cerku. Profita smo še precej naredil, pa kaj se je zgodil: tist k je profit po varžet nosu pravja, d' je biu okradn. Souze m' silja u ači k' mislm na tu kaj boja zdej gspud počel. Ta okradn je pa tud re-vež kukr pravja, je ves opraskan po glav tku d' še na zadno mitngo ni mogu pridt. Zdej bo pa morbit še oraušan gnar mogu založt. Kakšnih tristu tolarčekv pa ni malenkost za taega, k' jh nema. Jest sm tud zdej preej na kant pršu, dovgt eajt nism mogu del dubt. Zdej ga pa mam, pa še koku izi žob — po štrit eajtnge prdajam. Ob petkih in sabotah prdajem nejraj sicillist pepers. Od kar je Bili Sandy v Špieburg pršu se posebn velik Minas in Justice prda. Za tu sa pa mogl persnal povečat.

Naš sicillist sa pa zadnje sejo kar na hitr skical v polsk hal. Zvedu sem pa šele druh dan. Tist k' m' je pravu m' reče "ti orjatu polak" pa nisa tku independet kukr Kranec, kukr več ldi pride v halo, tulc na bulšm smo prav menezter. Prmejruhanat ta ma pa prov. Če jm druh narodi kaj nof prneseja pa mu nej treba tulc spendat. Krajnici si pa še med domaćm zbiraja — od nkterih gnar je bulš kukr nekterh — kukr d' b' se bal d' b' gnar sicillistu nian gnar v sicilliste sprebruh in pol mrbit pa še velava zgubu — o mea kulpa — Jest nam tud zdej z gnarjem opravt pa nism čist nist zbirer. Nej ga da svetnik, angl. buh, al pa hudič m' je vse en — pa do zdej še nism nobenga centa dubu od te sorte ludi.

Tm kratkovidnm ldem bi prpo- roču, d' s' z novem letom špegle napravja, jest sem jih že zaodrdu — po nasvetu sicillista — zakaj neb rad let 1914 v tak megl prebrev kukr sm 1913. Začet čm čist nov življenje tud moj žab mislm kvitav pa kej bulžga začet, sej pravja de se bo po novem let bulš delal.

Wel srečn nov let želim tud Teb dragi Jaka.

Tvoj P. S.

Priloga II.

Odperto pismo Jacka Štrigelna.

Calumet, Mich. 9. Januarja t. l. Jacka: še zmeram sem na Calumetu, živ sem tudi. Danes ti imam več slabega poročat kakor dobre. Rajžam, da zmeram po Calumetu. Prišel sem k Glasniku, in ta velk Muks me je opazu, ko sem suku moje berkelec. Hitro me pokliče in prav, Matevž, Matevž, ali več za kakšnega dobrega zdravnika? Jest se prestrašim, in uprašam: kaj ga je? Ali ne veš? Glasnik je na smertni postelji. Še nadaljuje, tukaj ga varjeva jest in ta glavni opravitelj vse noči in po dnevu. In zdaj ko si ravno tukaj jest vem, da ti poznáš zdravniko po deželi, ali bi bil tako dober, da bi enega pozval, vso delo ti radi plačemo. Jest vzajem dol moj ta velk klobuk, kukr mu praja Stove pipe in mu odgovorim: resnica je. Jaz poznam dohtarja, poznam tudi Glasnikovo bolezen in ako vam povem moja razsodba, mogoče bi mi ne verjeli. Ampak povem vam vse eno. Druzega človeka ni za to bolezen ravno zdaj, kukr Jacka Štrigelj, samu njegja je pa teško dobit. Bog ve kje je na tajsah. Meni je znana Glasnikova bolezen, on ima tisto zastarano sušico že več let. Veste Gospud od takrat ko so hotl Moleka linčat v cerkvi, takrat se ga je bolezen prijala. Veste Guspud takrat je bil tako žalosten da pree ta drug dan je zbolu, in ako ne dobimo Jacka, bo teško ozdravel.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1894.

Inkorporirano 24. februarja 1898 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIČAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNICI:

PONGIAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.
Vsi dopisi se naj blagovoljno pošiljati, gl. tajniku.
Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

Jast Štrigeljna dobro poznam, njemu je znan vsaki tern, in vsaka evtelica, njemu je znana stran karstvo, njemu so znane take boleznik kakor jo ima Glasnik, on je delal useučilišče in je že star okoli 50 let, ima vse skušne na tem svetu, saj upam, da ste ga že videli v Proletarcu, ima svoj fotogra. To vse, kar vam moram jast svetovati. Zraven tega vam garantiram, da on Glasnik ozdravi, ako ga dobimo na Calumet in ako ga vzamete za zdravnika. — Tako veš Jaka sem prau Muksu in tisti upravitelj je pa tam na stran poslušu in pree se je stau gor in stop pred me. Upraša taku. Matevž, ali več kje bi dobili Štrigeljna ravno zdaj? Jest mu odgovorim, da teško je zvedeti kje se nahaja ravno zdaj, morali bi mu pisati odperto pismo, in upam da potem ga dobimo na kakšnih tajsah. Nato me ta upravitelj uprašja: Ali v katerem listu bi morali pisati. Nadaljuje: Veš da Glasnik je bolan. Jest sem mu taku odgovoru, da drug ga ne dobi ako nebi Proletarec ali Narodni Vestnik. Vzelo bi pa mogoče par tednov, prej ko bi ga dobili. Upravitelj je potlej reku, da ne verjame, da bi Glasnik več tako dolgo živel, ker je jako slab. Domači zdravnik pravijo, da njegovo zdravje visi na zadnji niti. Natu sem mu pa dal drugi svet. Dr. Jaka veš, taku sem mu povedu, — da mislim, d. G. Molek je tud dober je bulš kukr Jaka. Na to se ustane tam pri postelji L. K. bil je glih gotov ko mu je dajal to zadnje mazilo in zavpije na ves glas. Krtača: Moleka ne. — Moleka me, boljše da Glasnik krepja, zakaj takšnih kukr je on imamo tukaj preveč. Kaj pomaga ako Glasnik ozdravi potem bi pa meni delal jetiko in še komu drugemu zraven mene. Nato stopim malo bliže k postelji in prepričal sem se v resnici, da mu je slabo, in videl sem, da je revščina pri hiši.

Noč se je bližala, potrebna sta bla spanca Muks in opravitelj. Smilila sta se mi, zakaj vem kaku je ako mož ne spi toliko časa in sem jima reku, nocej bom jast Glasnika varval, vi dva bosta lahko malo počinila. L. K. potrdi, da to je dobro. Nato jima prinese steklenico šnopsa in Muks poseže pree po njej in opravitelj ravno tako. V kratkem času zaspija trdo oba. Ob deveturi jast Muks počne sanjati in godrnjati tako-le: Oh, Glasnik bo umerl in spet bomo morali iti za kapitaliste uši pasti v Illinois. Dalje ga ni bilo razumeti. Nato počne spet opravitelj: Tolike šole sem delal, da sem prišel do tej službe in kaj bom zdaj počnel po Glasnikovi smerti. Vse kar sem podedval, sem porabil za to delo in šolo. Oh, če bi bla še kje le ena taka mamca, bilo bi "All right". Glasnik je pa teško dihal na postelji. Skočim k njemu in ga vprašam: kako je kaj Gospod. Teško, mi je odgovoril: Slabo. — Uprašam ga ali hočete vode? No, Kaj bi vendar želeli duhovna, da se spovem moje hudodelstvo, kar sem naredil za revnega terpina na Calumetu, ker smatram se, kakor da bi bil jast vsraga krivec, ker sem mome make stran obračal od njihovih pravic, ker sem oznanjal krivico,

zakrival pravico revnega terpina, kateri se vajuje že šest mescev. Koliko jih je zgubilo svoje življenje: oča sina, sin očeta in brata, otroci mater in očeta. Mogoče tega ne bi bilo, ako ne bi jast krivo učil. Smatram se krivega, da ima toliko slovenskih terpinov besedico na čelu zapisano Skabe in kateri ne bodo imeli obstanka med svojimi prijatelji. In vidis, Matevž, to se moram vzeti s seboj, ako mi se ne odpusti na tem svetu. Težka je bolezen, težka je smert in najtežja bo sodba. Z glavo se obrne stran od mene. Pri dem nazaj k Muksu. ta spet sanja: Oh, kako sem bil bedast ko sem poslušal Seberieta, Hudobo, Lončarja, Ja dem. Mutt, Jeff, Rumena in L. K., oni so meae postavili na beraško palico, zaradi njih sem zgubil kredit pri delavcih, od njih se pa ne troštam podpore, ko bo Glasnik umerl! Nato se je storil dan in sem odšel. Šel sem t petvo pozledat na klobčev, če pride kaj skebov. Ko je bil pa tren malo prepozno, saj koračil malo v bližna gostilno in ravno ta čas je prišel Rumea iz paše. Kmalu potem ga je počnelo zapihovati žena zavpije: "help". Jest uprašam, kaj je? Pravi: — Rumenec poknit, ker se je sosedove detelje našel. Nato je pridrdral eug in nihče ni prišel. Nato je odrinem po mestu. Ravno pred ta Velka cerkvo je oit ta črn. Sem si pa mislil: Zdej bo pa "all right" To prvo me pozdravi: Dobr jutir Matevž! Odgovorim mu: naj vam bo, meni ni, zakaj nisem še fruštka. Ali on se mi nasmje in pravi: saj tudi jast še nisem. Ja, vi vsaj ciagrete kadite! Saj dam tudi tebi eno, ako hočeš, in nadaljuje: Veš Matevž, zvečer bomo imeli veselico in hrvaček farovžu, pridri malo pogledat, upam, da bomo imeli fajn čase. Kaj pa bo. O nič posebnega. — Zapeli bomo par pesmi, pili enga in se tudi malo pomenili o štrajku, prišel bo zraven Polski Capin, seve, hrvatski Medic bo tudi zraven. Jest in ti to smo štirje in se bomo malo razveselili. Ja to pa ni nič slabega. "All right", se vidimo zvečer, serbus.

Nato pridem k temu znanemu M. Sterku, kateri me je sprejel prvi dan, ko sem prišel na Calumet. Ko odprem vrata, pogleda me kakor sova. Prva beseda je bila: Vrah te dal, kaj si iše živ, da sem znal, kdo si ne bi te ja sprejel prvi dan. Kaj je Markus, saj znaš? Sa misliš, da boš ti tudi zmamo delil, kaj nimam ja dosti muje deuce. Vrah vam sreči in socialistom. No Markus, još ne maram Vašega premoženja, jast čem glaž piva in malo lunča, nisem še nič jedel. Plačam naprej. "All right" — Prinese glaž piva, klobase, preste in kruh.

Nadalje praša, kaj je novega. Povem mu novico, da Glasnik umerje. Guvernér je rekel, da kompanija mora priznati unio-nizem, na kar se razkači, de vrah te me dražil, saj jast sam znam, da Glasnik je bolan pa kaj me dražiš? Še sem mu naznanil, da vsi tisti bojo šli iz mesta, kateri so proti uniji. Na kar se razkači in z zakričani marš ven, buš ti mene gunil stran. Vrah ti de varesč, in išče palico. In jast sem pobral, sem rekel: eBdak si bil, bedak

Jugosl. Podporno Zdrufenje "SLOGA"

Sedež: Milwaukee, Wis.

GLAVNI ODBOR:

Preddsednik: Martin Ropp, 450 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.

NADZORNI ODBOR:

I. Preddsednik: Matevž Stiglic, 415 Florida St., Milwaukee, Wis.

POBOTNI ODBOR:

Matiija Simenc, 444 Park St., Milwaukee, Wis.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. P. Langland, Stumpf & Langhoff Bldg., Grove St. & National Ave., Milwaukee, Wis.

ostaneš. Prišla je noč, katere sem se veselil celi dan in prec ob šestih sem se podal na veselicu.

jo je pa pobral k Šetini. — In vidiš, dragi Jaka, takšne unterhol-tunge imamo večkrat. Dobu sem egnar, zdaj sem pa spet "all right".

Tvoj Matevž Krtača.

SOLNCE JETNIKOV.

Maksim Gorkij.

(Dalje.)

In nekoč smo izvedeli, da je pričel eden od pekov pijančevati, mojster ga je za to odslovil in žele najel drugega, ki je bil vojak.

Ali on je prišel sam v našo delavnico. Z nogo je najprej sunil v vrata, potem jih je odprl, se vstopil na prag, smehljal se in nam rekel:

"Bog pomagaj! Dober dan, otroci!" Mrzli, zimski zrak je prihajal v gosti megli skozi vrata, se vil okolo njegovih nog, on pa je stal na pragu, gledal nas od vrha do tal in izza njegovih podjetno zavahanih plavih brk so se svetlikali veliki, rumeni zobje.

"Čeden je bil, ta vojak, tako visok in zdrav, z rdečimi lici, njegove velike, svetle oči so gledale dobrotno, prijazno in jasno. Na glavi je imel belo, trdo zlikano čepico, izpod čistega predpasnika, ki je bil brez vsakega madeža, so gledali modni, bliščeci čevlji.

Niš pek ga je spoštljivo prosil, naj zapre vrata; zapiral jih je pa prav počasi in nas izpraševal o mojstru. Povedali smo mu, drug drugega prekašajoč, da je naš mojster lopov, krvoses, hudobnež, birič — vse, kar nam je prišlo na misel. Vojak je poslušal, migal z brkami in nas opazoval z mehkim svetlim pogledom.

"Ali imate kaj mnogo deklet tukaj?" je vprašal nenadoma. Nekateri izmed nas so se spoštljivo nasmejali, drugi so napravili prav sladak obraz, eden je pa pripovedoval vojaku, da je tukaj devet deklet.

"Ali imate kaj od tega?" je vprašal, mežikajoč z očmi. Zopet smo se zasmejali, ne posebno glasno in nekoliko v zadregi. Mnogi izmed nas bi se bili radi pokazali vojaku prav tako predrzne fante, kakršni je bil on sam, ali nihče ni tega razumel, nihče ni znal tega. Eden je to priznal, prav tiho je rekel:

"Kako bi mogli..." "N-ja, za vas je to res težko!" je dejal vojak prepričevalno in nas pri tem neprenehoma opazoval. "Vi niste... taki... Vi nimate nobenega ugleda... nobene primerne oblike... to se pravi nobene prave zunanjosti! In ženske — ljubijo zunanost pri moških. Hočejo pošteno oblije... vse mora biti — natančno! In razen tega cenijo moč... roke — takšne!"

Nato počnelo se je danit in eden pogleda na uro, bilo je že šest. Na kar vstanejo v nedeljo jutro, ker je bilo treba iti maševati. Matevž

vojak je potegnil svojo desno roko s privzihanim rokavom do kolenca iz žepa in nam jo pokazal

Roka je bila bela, močna, poraščena s svetlim, zlatnatim puhom.

"Noge, prsi — v vsem naj bo moč... In zopet — da je človek obločen... kakor zahteva lepota reči... Menj ljubijo ženske. Ne kličem in ne vabim jih — same prihajajo, kar po pet se mi jih obesi na vrat..."

Sedel je na vrečo moke in dolgo pripovedoval, kako ga ljubijo ženske in kako pogumno občuje z njimi. Potem je odšel. Ko so se škripajoča vrata zaprla za njim, smo dolgo molčali in mislili nanj in na njegovo pripovedovanje. In potem smo pričeli govoriti vsi vprek naenkrat nam je bilo jasno, da je bil vsem všeč. Tako priprosto in prijazno je prišel, sedel je in se pomenoval. K nam ni drugače prihajal nihče, nihče se ni pogovarjal z nami tako ljubeznivo... Vedno smo govorili o njem in njegovih bodočih vseh pri življenju, ki so vedno tako razžaljivo zategnile usta, kadar so nas srečale na dvorišču, ali pa šle kar naravnost proti nam, kakor da ne bi bili na njihovi poti. Radovali smo se ob njih, kadar smo jih videli na dvorišču, ali če so šle mimo naših oken — po zimi so nosili neke posebne vrste čepice in kožuščkov, po leti pa slamnike z rožami in pisane solnčnice v rokah. Zato pa smo govorili o teh dekletih sami med seboj tako, da bi, če bi nas slišale, od sramu in žalosti strepetale.

"Ali da nam ne pokvari Tanjuške", se je otilasil nenadoma pek. Vsi smo obmolknili, besede so nas zadele. Bilo je, kakor da smo na Tajno pozabili; vojak nam je jo takorekoč zakril s svojo veliko, lepo postavo. Potem smo se pričeli hrupno pripraviti; nekateri so menili, da Tanja že ne bo dobila, drugi so trdili, da se ne bo mogla ustavljalji vojaku, tretji so prdelagali, da naj polomijo vojaku rebra, če bi hotel začeti razmerje s Tanjo. Končno smo sklenili vsi, da bomo opazovali vojaka in Tanjo in svarili njo, da naj se čuva pred njim... S tem je bil prepričan končan.

IV.

En mesec je minul. Vojak je pekkel žemlje, izprehajal se z veziljmi, prihajal k nam v delavnico, ali o zmakah pri dekletih ni govoril, temveč je le neprestano vihal brke in lizal ustnice.

Tanja je prihajala vsako jutro po preste in bila je, kakor vedno, vesela, ljubezniva in prijazna z nami. Večkrat smo napeljali pogovor na vojaka — ali ona ga je imenovala "tele z bolščecimi očmi" in mu dajala še razne druge smešne priimke. To nas je pomirilo. Ponosni smo ljubili še srčneje, jo pozdravljali zjutraj če so se pehale vezilje za vojakom. Tanjino razmerje do vojaka nas je takorekoč povzdignilo vse in pričeli smo malomarno občevati z vojakom, ker smo se ravnali po Tanji. Ali njo smo ljubili še srčneje, jo pozdravljali zjutraj še radostneje in še bolj zadovoljno.

Ali nekoč je prišel vojak nekoliko vinjen k nam, sedel je in se pričel smejati. Ko smo ga vprašali, čemu se smeja, je razkladal:

"Dve sta se pripravili zaradi mene... Lida in Gruša... Kako sta se razpraskali, a? Ha, ha! Ena drugi sta skočili v lase, potem sta se valjali po tleh v veži, skočile ena vrh druge... ha-ha-ha! Spaki sta si razpraskali... strgali... smejal bi se, da bi postal bolan! In zakaj se ne znajo ženske pošteno stepsti? Zakaj se praskajo? Ah!"

Sedel je na klopi, tako zdrav, snažen in vesel je sedel in se neprestano smejal. Mi smo molčali. Iz bogzna kakšnega vzroka nam je bil sedaj neprijeten.

"N-ne, kakšno srečo imam jaz pri ženskah, ah? Smejati bi se, da bi postal bolan! Malo pomežiknem — pa je! H-hudič!" Njegove bele, s svetlim puhom poraščene roke so se vzdignile in padla na kolena, močno tleskajoč. In zrl je nas s tako prijetno začudenim pogledom, kakor bi sam najodkritosrečnejši dvomil, kako, da ima pri ženskah toliko sreče. V njegovem debelem, rdečem obrazu je bil samozadovoljen in srečen smeh, in venomer si je lizal ustni.

Naš pek je močno in jezno ropotal z lopato po peči in dejal naenkrat zaničljivo:

"Ni treba ravno prav velike moči, da se prevrne šibka jelka, ali vrzi smreko..."

"To se pravi — to praviš me-ni?" je vprašal vojak.

"Tebi..." "Kaj naj to pomeni?" "Nič... zavrženo!" "Ne, le počakaj ti. Čemu greš? Katera smreka?"

Pek ni odgovoril, temveč le hitro delal z lopato v peči; metal je kuhane preste v peč, pečene je grabil in jih z ropotom metal na tla k vajencem, ki so jih nanizali na nit iz lipovega bičja. Bilo je, kakor da je pozabil vojaka in pogovor z njim. Vojaka se je hipoma lotil nemir. Vstal je, šel proti peči in vedno je bil v nevarnosti, da ga nasadi pek na ročaj lopate, s katerim je krčevito mahal po zraku.

"Ne, povej ti — kdo je? Ti si me razžalil. Jaz? Meni se ne ustavlja nobena, n-ne! In ti mi mečeš v obraz take razžaljive besede..." V resnici je bil razžaljen. Pač ni cenil sam na sebi prav nič drugega, nego spretnost v zapeljevanju ženskih; morda ni bilo razen te možnosti prav nič živega v njem in le vsled te možnosti, se je čutil kot živega človeka.

Saj so ljudje, kateri imajo katerosibodi bolezen svoje duše in svojega življenja. Vse življenje jo goje in žive je vsled nje, trpe vsled nje, se hranijo ob nji, proti drugim tožijo o njej in zbujujo tako pozornost pri bližnjih. Zahtevajo za njo sočutje od ljudi, in razentega sočutja nimajo ničesar drugega. Vzemite jim to bolezen, ozdravite jih — nesrečni bodo, ker ste jih oropali edine življenske možnosti — prazni so potem. Življenje nekaterih ljudi je do take stopnje ubožno, da so neprosto-voljno prisiljeni izkoristiti svojo grehoto, da lahko žive; dostikrat postanejo ljudje le iz dolgočasja grehoto.

Vojak je bil razžaljen silil je v našega peka in se drl: "Ne, povej ti — kdo?" "Povedati? In pek se je nenadoma okrenil proti njemu.

"No!" "Ali poznaš Tanjo?" "No!" "No, ona je! Poskusi..." "Jaz?" "Ti?" "Ona? To mi je — pfi!" "Bomo videli!" "Boš videl! Ha-ha!" "Ona te bo..." "Mesece dni odloga!" "Kakšen bahaš si, vojak!" "Dva tedna! Pokažem ti! Kaj pa je ona? Tanka! Pf..." "No, poberi se... Motiš!" "Dva tedna — pa bo! Oh ti..." "Poberi se, pravim!"

Pek je besnel in mahal z lopato. Vojak je začuden odstopil, pogledal na nas, nekoliko pomolčal in se tiho splazil rekoč: "Dobro!"

Med prerekanjem smo vsi molčali in z zanimanjem poslušali. Ko pa je odšel vojak, smo se začeli živahno razgovarjati in razsajati.

Eden je zaklical peku: "Nič dobrega nisi učinil, Pavel!" "Delaj slišiš!" je ves besen zakričal pek. (Konec prihodnjič.)

NAROČNIKOM "NAŠEGA GO-SPODARJA"

naznanjam, da sem se zakasnil s listom radi daljše bolezni, ktera se je zdaj poslabšala v toliko, da sem moral v sanatorij, kjer ostanem najmanj mesec dni. Ko se mi povrne zdravje, začnem izdajati list vlepši in modernejši obliki. Prosim, da oprostite še za toliko časa, da se mi povrne zdravje popolnoma.

Sporočam zajedno, da se bodo naročila od cenjenih družtev glede društvenih potrebščin izvrševala solidno in pošteno kot do sedaj in bode v moji odsotnosti skrbela moja žena, da bode vsak dobro postrežen.

Priporočam se in ostajam z bratskim pozdravom.

Frank Krže, 2711 S. Millard Ave., Chicago, Ill. (Advertisement.)

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljan poleg največjega slov.-angl. in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebno vsim onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (430 strani) je \$2., ter se dobi pri V. J. Kubelka, 538 W. 145. St., New York, N. Y. Pišite po cenik knjig.

Kašelj
olajša mučne napade kašlja ter s tem olajša bolnika. Pomaga tudi v slučajih prehlada, kašlja, hripavosti, oslovskega kašlja in drugih boleznih dihalnega ustroja.
Cena 25 in 50 centov.

KOŽNO ZDRAVLJE
zahteva, da se vzdržujejo znojnice čiste in delavne.
Severovo Zdravilno mlo
je milo izvanredne vrednosti. Priporočajo se za detetovo kopel' za moške za lepotno obličja. Vzdružuje znojnice čiste in delavne. Je tudi izborna za izmivanje las.
Cena 25 centov.

Severove TAB-LAX.
Sladkorno odvajalo.
Prijetno za otroke.
Priporočano za odrasle
Cena 10 in 25 centov.

W.F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA
JOS. A. FISHER
Buffet
Ima na razpolago vsakovrstne pive, vino, smodka, l. t. d.

SLOVENSKI SALOON
LOUIS BEWITZ,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.
Izborna pijača, izvrstna postrežba.
Vsakdo uljudno sprejet.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!
A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box 25, Denver, Colo.

JOE POLOVICH
do danes najmodernejši
KROJAČ
dela bleke finih krovov po zelo zmer-nih cenah. Oblike zlika takoj sproti med tem, ko vi čakate.
3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB
URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima večje nalogo ur, vorične, prve nove in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.
BELL PHONE 1315-FISK
MATIJA SKENDER
SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitati angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premarjarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Obala lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Šušnarju, tajniku J. S. Z. 111 N. Market st., Chicago, Ill.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa va vsob sodiščih.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svojo saloon, vsem skupaj pa vse.
IG. KUŠLJAN
229—1st Ave.
MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIČ
84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.
PRODAJA ŠIFKARTE.
Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in ces. in kr. konzulatu.
EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1400

SALOON
z biljardom in kegljiščem
Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.
John Stražišar
611 Market St., Waukegan, Ill. Phone St. 871.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
NIZKE CENE.
Velike ugodnosti:
električna luč, izvrstna kuhinja, vize zastoj, kabine tretjiga razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:
Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.
ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Kanadi.

POZOR! SLOVENCI! POZOR!
SALOON
s modernim kegljiščem
Breda pive v sodkih in buteljnah in druge raznovrstne pijače ter različne smodka. Potniki dobre želje pravišče za mislo čeno.
Postrežba točna in izborna.
Vsem Slovencem in drugim Slovenom se teplo priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

LOUIS RABEL
moderno urejen salun
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Urađuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje.
Tel. Canal 476.
1842 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZOR!
Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v groceryjsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.
G. Mamčillovich & Co.,
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!
Do mi opravi
Konzularne,
stariokrajске
sodnijske in
vojaske
Javni notari
Kaker
207 Hanover St.
Milwaukee, Wis.

Katoliška cerkev in socializem.

Spisal McGrady. — Prevel M.

(Dalje.)

Če bi cerkev priznala poraz, potem bi s tem priznala, da se je poprej motila, ko je proklinjala nekaj, kar sedaj sankcionira in s takim priznanjem bi uničila svojo dogmo nezmotljivosti. Ker so pa včasih nesoglasja in protislovlja te dogme le prevelika, tako da bi znale nastati teškoče, izogne se cerkev vsem tem teškočam na ta način, da priznava v papežu dvojni karakter; z enim karakterjem igra papež vlogo človeka z vsemi zmotami in napakami, dočim predstavlja drugi karakter namestnika Nazarencina in vse besede in dejanja, ki jih vrši papež v mejah tega karakterja, prihajajo iz nebes. Poznejši papeži so nešteto prekleli to, kar so proglasili prejšnji papeži, toda cerkev lepo pravi, da so prvi papeži govorili in delali s človeškim značajem, kar je bilo napačno a sedanji papeži pa da govore in delajo z božanskim značajem, vsled česar ni pomote pri njih. Seveda vprašanje nastane, kedaj govori papež s človeško in kedaj z božjo oblastjo. To je nemogoče dognati. Edino cerkev ve to. Ravno ta negotovost je za rimsko cerkev tista luknja, v katero se skriva, kadar je poražena. Cerkev lahko v strašnih besedah proklinja znanost in istočasno je varna pred vsako kritiko, da je storila napako. Kajti v slučaju poraza zvrne vso odgovornost na papeža kot človeka z vsemi človeškimi napakami, med tem ko je cerkev nezmožljiva. V takim slučaju je papež govoril kot človek, ne pa kot Kristusov namestnik v imenu cerkve. Tako pravi cerkev in stvar je končana. Ena sama primera. Cerkev je s pomočjo največjih žentijev, kar jih je mogla najeti, izdala tisoče knjig, da bi ovrgla dejstvo, da je papež nekoč proklel heliocentrično teorijo (vrtenje planetov okrog sonca). Doktor McGlynn je bil izobčen iz cerkve zato, ker je advokiral "single tax" in papeževa enciklika o delavskem vprašanju leta 1891 je jasno omenila zemljiško vprašanje, ter obsodila Henry Georgeja glede "single taxa". Dve leti pozneje je bil doktor McGlynn sprejet nazaj v cerkev, brez da bi z eno samo besedo kaj preklel in cerkev se je delala, kakor da ni bil dr. McGlynn nikdar izobčen.

Rimska cerkev je nasledila rimsko cesarstvo in podedovala je ustanove, literaturo in zakone svojega poganskega prednika. Gospodstvo Cezarja raztezalo se je široko po svetu. Vleklo se je od vinorodnih gorih Kaledonije do Goga in Magoga. Bilo je najmočnejša veselja na zemeljski krogi. Rimljani so stremeli za svetovnim cesarstvom. Sanjali so s sanjami pesnika in s ponosom državnika; s temi sanjami so navduševali svoje legije in slavne vojskovodje. Toda osvajajoč narod mora kultivirati znanost prava. Zakon mora slediti meču. Rim se je seznanil s šegami in navadami podjarmljenih ljudstev in iz te velike mešanice različnih navadnih zakonov ustvaril je najčudovitejši sistem prava, kakoršnega še ni poznal svet. Papeštvo je bilo ustanovljeno na tronu Cezarjev in z njimi je podedovalo nagon za svetovnim cesarstvom. Da se vresničijo te slavne sanje, potrebno je bilo študiranje tedanjih zakonov in tako so rimski cerkveni očetje kmalu postali mojstri rimskega prava. Sprejeli so zakone poganskega Rima za temelj cerkvenemu pravu. Kanonsko pravo in evinilno pravo sta poročena in kjerkoli zaide cerkev med barbāre, tam istočasno s pokristjanenjem divjakov ustanovi tudi vlado. Rimski cerkveni očetje so najbolj prebrisani advokati in diplomatje, kar jih je rodila krščanska civilizacija. Celih tristo let so odbijali sodišča na Angleškem, ki so hotela uveljaviti zakon za omejitve posestev v rokah samostanskih zavodov.

Rimska cerkev je mogočen psihološki faktor od začetka svoje zgodovine. Privojila in vtrdila je v sebi modrost državnikov iz petdesetih generacij, pravi lord Macaulay. Ona ve, kako se je treba prilagoditi okoliščinam in kako vprašati zmožnosti posameznikov in različnih človeških značajev. Mladenica zna navdušiti s fantazijami glorijske in iz verskega sanjača lahko naredi fanatičnega križarja; armada Lojole je kljubovala vsem nevarnostim na suhem in mokrem, samo da bi pridobila papežu večjo moč. Cerkev zna izrabiti ženje in najmanjšega do največjega; prilagodila si je silo in trmo moških in udanost, ter čustvenost žensk. Potom spovednice poslušala glasove milijonov. Pozna njih misli in želje, teškoče in žalost, veselje in radost, grehe in zločine, ter njih moč in slabost. Pozna njih družabne in domače razmere. Pozna sree kmeta in dušo kralja, skromnost kočje in sijaj palače. Cerkev ve, kako je treba obljubiti plačilo in kako groziti s kaznjivo v dosegu svojih namenov. Rimska cerkev je zelo krotka s slabotneži in okrutna z močnimi, zlasti kadar vidi, da bo izgubila v konfliktu. Bori se s hinavsko bojaznijo in s podedenjo srčnostjo; kjer ne pomaga ukaz ali ostra beseda, tam nastopi s himbo in licemerstvom. Zveste in zaslužne pristaše obdari in obsiplje z najvišjimi častmi, med tem ko plane na nepokorneže z ekskomunikacijo in s sramočenjem. Njeni obredi so očarajoči, njene ceremonije prikupne in njene službe omamljajo možgane priprostih ljudi. Obdarjena s temi čudovitimi darovi, vperabljajoča vsako orožje, apelujoča na sleherni čut človeške sreče, prilagodivši se vsim fazam človeške družbe in temperamentom, ter posebnostim vsakega posameznika, prezirajoča vsako nevarnost in pripravljena vsak čas za izdajstvo in rebeljon, ter izkoriščujoča največje talente, moške in ženske iz vseh ljudskih slojev — je rimska cerkev preživela fevdalizem, kateri je bil njen naradni zaveznik.

živi z moderno demokracijo in kljub temu, da pada njena moč, še vedno kontrolira misljenje milijonov ljudi. Njena oblast in njene institucije so tajnost njene sile in sredstvo, s katerim vzdržuje svoje gospodstvo.

Protestantizem ni bil nikdar odet s Cirkini-mi čari rimstva. Luter je rebeliral proti Vatikānu, zavrnil papežovo avtoriteto in ustanovil je princip zasebne verske interpretacije ali razlage. Nezmožljivost cerkve je bila ovržena. Lajki je dobil privilegij, da sme vero iskati iz svetih bukev. Ceremonija je postala priprosta in odprta; očarujoča misterija, ki vlada v katoliških cerkvah, je protestantom nepoznana. Na ta način je duhoven izgubil svojo superioteto, to je da ni več kakor drugi človek. Razkolna cerkev je izgubila svojo supremacijo v svetu duhov in priznava ne služi za ukazovanje vernikom. Pastor je najet hlapec svoje fare in njegova služba zavisi od volje njegovih župljanov. Protestantizem je uničil cerkveno aristokracijo in namesto iste vepiljal je duhovno demokracijo. Ko je torej nad Ameriko viselo vprašanje zamorske sužnosti, bil je protestantski pastor kateri je predsedoval župnji sužnjedrže, takorekoč prisiljen, da brani sužnjedrže obdožene infamije. Pastor ni poznal samostojnosti. Ako je bila sužnost po njegovem mnenju krivična, bila je njegova dolžnost, da jo obsodi, toda tega ni mogel storiti, ker se je bal župljanov, ki so bili obenem njegovi gospodarji. Suženj je bil lastnina, zato se ni smel vtikati v lastninsko pravo, ki mora biti po nauku cerkve sveto in nedotakljivo. Vsled tega ni pastorju preostalo drugo, kakor da je zagovarjal sužnost zamoreev in blagoslavljal bič, pod katerim so se zvijali črnei.

Rimskega duhovna postavi škof, škofa postavi papež in cela hierarhija je neodvisna od lajkov. Katoličan nima poguma rebelirati proti oblasti cerkve, kajti rebeljon pomeni izobčenje in "večno pogubljenje". Edino je celotna verska revolucija bi prodirala oblast cerkve. Vsled železne oblasti Rima in vsled grozečih posledic izobčenja, ki jih cerkev slika lojalnim katoličanom, so revolucije v papeževem cesarstvu zelo redke in pripetijo se šele po sto in sto letih izkoriščanja. V srednjem veku se je kahal rebeljon v cerkvi celih tristo let, preden je zadobil obliko protestantske reformacije. Monarh ob Tiberi še vedno vlada v mestu dvojčkov in njegovi zvesti pristaši še vladajo katoliško cerkev po celem svetu.

V napadu na socializem se rimska hierarhija skrbno ogiblje diskuzij o gospodarskem vprašanju in izogne se tudi kritiki, da se meča v politiko s tem, da postavlja celo stvar na duhovno stališče in pobija marksistično filozofijo na temelju dogmatičnih in etičnih principov. Ta način boja učinkuje na katoličane, kajti katoličan ne more biti katoličan in obenem prezirati papežovo oblast. Kar cerkev reče, proti temu ni priziva. Vpogniti moraš glavo in ubogati ali pa iti iz cerkve; toda kot veren katoličan boš teško storil zadnje, ker kot tak veruješ, da edinole rimska cerkev ima ključ do nebeskih palač.

Celo bivši katoličan, kateri ne veruje več v božansko misijo cerkve, se ne more dolgo časa otresti njenega psihološkega vpliva. Nikdar ne bom pozabil svoje lastne izkušnje. Teško sem storil odločilni korak. Žrtvoval sem najdražje prijatelje in tovariše. Skušal sem zatreti spomine iz detinskih let in iz poznejših dni duhovniške službe, toda vstajali so mi pred očmi kakor očarujoče sanje polne vizij. V mojem slučaju je bil boj med sreem in glavo. Mišljenje, moja pamet me je vlekla proč od cerkve, toda sree me je pa vlekla nazaj k altarju. Če bi bil na mojem mestu slabotnej, omagal bi pod združenjo silo srea in glave, ter ostal pod vplivom cerkve.

V Nizozemski, Franciji, Belgiji, Nemčiji in Italiji je nekaj katoliških duhovnov sprejelo načela socializma, toda navadno niso aktivni v gibanju. V javnosti molče in njih vpliv je majhen, kar se socializma tiče. Pri tem pa v omenjenih državah ne prevladuje katoliška misel. Nizozemska je protestantska. V Belgiji porabljajo vse katoliške moči v obrambo kraljevega prestola in gradov; rimski vpliv dosega le na ženske in otroke. Na Francoskem je republikanizem v zvezi z brezverstvom; rojalisti, ki kooperirajo z rimsko cerkvijo, se poslužujejo vraževstva, katerega trosijo med nevedno kmetško ljudstvo, da bi ga dvignili proti demokratski vladi in posadili na tron Bourbonce, dasiravno nima duhovščina niti plemstvo nobene nade več, da bi se to zgodilo. Devetdeset odstotkov Francozov se ne briga za monarhijo niti za cerkev ne. V Italiji je vera docela mrtva. Cerkev so prazne, duhovnom pravijo prosjaki in iz papeža povsod brijejo norce. Bil sem pričujoč v cerkvi sv. Petra v Rimu, ko se je vršila maša v nedeljo in ne vem, če je bilo petdeset oseb takrat navzočih v cerkvi, ki je največja na svetu. V Rimu je štiristo cerkva, toda teško če je ob nedeljav v vseh skupaj dvajset tisoč ljudi navzočih.

V državah, kjer se je vtrdil protestantizem in postal gospodujoča vera, tam opazamo, da je rimstvo znova oživelo. Vroči boji med katoličani in reformatorji, boji, ki so v imenu Nazarencina škropili s človeško krvjo suho zemljo in vodovja, so v masah razpalili verski fanatizem. Večni ravs in kavs krščanskih razumnikov radi veljave in pristnosti biblije je takorekoč v teh državah porinil v ozadje važna znanstvena razkritja in vsled tega je priprosto ljudstvo padlo zopet nazaj v praznovrje, ki je najizvrstnejše gnoljo za rimsko cerkev.

Ali v državah, kamor niso zašli evangelisti nove vere in kjer vsled tega ni ljudstvo trpelo nobene duševne razburjenosti — kar je največja ovira za natančno opazovanje — bila je rimska cerkev izpodstavljena najstrožji in nevstraheni kritiki. (Dalje.)

Cenjeni rojaki!

Kot stara trdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se vam pri-



poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.

Anton Mrvar ml.
1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

NASELNIŠKA DRUŽBA "ILIRIJA".

Naznanjamo vsem onim, ki se zanimajo za farme, da smo prevzeli večji del sveta v Lincoln county v bližini industrijskega mesta Merrill, kakor tudi po nekaterih drugih krajih Wisconsinina in sicer naravnost od lastnikov. Za to nam je mogoče isto po izredno nizkih cenah prodajati, kakor tudi pod lahkim pogoji. Zemlja je povsod rodovitna in leži blizu železnice in mest. Cene akru so po 12 do 16 dol. Imamo tudi več obdelanih in na pol obdelanih farm. Pišite po pojasnilo.—Ilirija Colonization Co., 908 Michigan Ave., Sheboygan, Wis.—(Adv.)

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expeller", kakor je popisano v knjižici, v kateri je zavita steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena znamka s sidrom na kartonu in na steklenici. (Adv.)

Dejavci na Aurori, Minn., in tisti, kateri pridete na Auroro, ne pozabite posetiti Kovačev "Saloon" kjer vam bodo sodr. Movlan postregel s hladno in svežo pijačo in unjaskimi smokami. Dejavci, podpirajte svoje organizirane tovariše.

ANA KOVAČ,
Main ulica, Aurora, Minn.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačno — pristi je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicagoviševih bolniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. • Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

E. BACHMAN
1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.
je največja československa dejavnica zastav, znakov, čepice in vseh društvenih potrebščin.
Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga vam pošljem — popolnoma zastonj.

Za vsakega.

Mr. John S. Holly iz Me Adoo, Pa. je prav sodil našo specialiteto, katere je toliko let dobro znana našim družinam. On piše sledeče: "Prejel sem vaše krasne koledarje, za katere prejmite srčno hvalo. Želim še pristaviti, da Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino je jako dobro za razne bolezni in da daje dober apetit. Isto se sme priporočati vsakemu bolniku, ker je dobra za vsakega. Z odličnim spoštovanjem, John S. Holly." Neovrgljivo dejstvo je, da je to zdravilo dobro za vsakega, ker isto ustvari zdrav in dober tek, regulira prebavo in drži drobje čisto. V lekarnah Jos. Triner, 1333—1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. Za revmatične in neuralgije bolečine rabite Trinerjev Liniment.

Unjaski linotipist dobi službo. Ponudbe je nasloviti na "Narodni Vestnik", 405 W. Michigan St., Duluth, Minn. (3x) Adv.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.



Naša parobrodna poslovnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanjskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovenska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenski pošteženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA. 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00



JAN KAREL,
PREDSIEDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" žiškkih bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 popoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure popoldne do 12 ure popoldne. Denar vloženi v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobitkano.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti

S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki. —

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER
blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Šljivovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so:

Highlife Bitters. Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.



A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ZAVAROVALNINA.

Vsak pameten človek skuša potem zavarovalnino obvarovati svojo družino pred nepričakovano potrebo v slučaju nagle in rane smrtne nesreče. Seveda njegova dolžnost je, da podaljša svoje življenje in da si ohrani zdravje. To on lahko stori s tem, da vzdržuje svoj prebavni sistem v vedno dobrem činujočem redu. Ko hitro opazi

Slab tek
Kolicanje
Teškoče v želodcu
Kosmat jezik
Zaprte
Bolečine v črevih
Bolečine v križu
Zapeke
Naglo slabost
naj takoj rabi

Trinerjevo
ameriško zdravilno
grenko vino.

Ta zeliščina pripravila mu bo dala hitro in popolno odpomoč, ker ista izčišči popolnoma alimentarni kanal, ne da bi povzročila kakne neljube posledice in odstranila iz telesa vse neprebavljeno hrano.

Ista bo tudi ojačila bolne kraje v črevih in jih ojačila tako, da bodo zopet ti organi delovali brez vsake postranske pomoči. Ista bo odstranila nagib za zaprte in odstranila vse posledice.

Rabite to izvrstno zdravilo, ko hitro opazite katerikoli gori omenjeni simptom in s tem se boste obvarovali pred mnogimi boleznimi. Dalo vam bo: Naravni apetit, telesno moč, čistost duha. Dalo vam bo tudi ljubezen do življenja. Luravo polit, stalno zdravje, kjerkoli mogoče.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

V lekarnah.

Ne sprejemajte ponaredkov.

JOS. TRINER

Uvaževalec in izvaževalec.

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.